

**ULUSLARARASI ADALET DİVANI'NIN KOSTA RİKA-NİKARAGUA
KARARINDA ADALAR HAKKINDAKİ TESPİTLERİNE İLİŞKİN BAZI
GÖZLEMLER**

*SOME OBSERVATIONS CONCERNING DETERMINATIONS OF INTERNATIONAL COURT OF
JUSTICE ON ISLANDS IN THE COSTA RICA NIKARAGUA JUDGEMENT*

Hakemli Makale

Uğur BAYILLIOĞLU*

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ	96
I. GENEL HATLARIYLA DENİZ YETKİ ALANI SINIRLANDIRMA HUKUKU	96
II. BMDHS DÜZENLEMELERİ ÇERÇEVESİNDE ADA VE KAYA STATÜSÜ VE BU STATÜNÜN SONUÇLARI	99
III. DİVAN'IN SINIRLANDIRMA ALANINDA BULUNAN ADALAR HAKKINDAKİ TESPİT VE DEĞERLENDİRMELERİ	103
A. İlgili Sahillerin Tespiti ve Adalar	103
1. Corn Adaları ve Cayos de Perlas'ın Durumu Hakkındaki Tartışma ve Tespitler	103
2. Cayos de Perlas Bağlamında BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağ Meselesi	105
a. Divan'ın Cayos de Perlas'ın Durumu ve BMDHS'nin 121/3. Maddesi Çerçevesindeki Gerekçesiz Tespitlerine İlişkin Değerlendirmeler	105
b. Divan'ın Önceki İçtihadı Çerçevesinde BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağa İlişkin İkircikli Yaklaşımı	108
B. Geçici Eşit Uzaklık Çizgisinin Çizimi ve Adalar	112
1. Corn Adaları Bağlamında BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağ Meselesi	112

DOI: 10.32957/hacettepehdf.481790

Makalenin Geliş Tarihi: 12.11.2018

Makalenin Kabul Tarihi: 29.01.2019

* Doç. Dr. Çankaya Üniversitesi Hukuk Fakültesi Milletlerarası Hukuk Anabilim Dalı. Eposta: ugurbayil@cankaya.edu.tr

a. Divan'ın Corn Adaları'nın Etkisi ve BMDHS'nin 121/3. Maddesi Çerçevesindeki Gereksiz Tespitlerine İlişkin Değerlendirmeler.....	112
b. BMDHS'nin 121/3. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağın Yorumu.....	115
2. Palmenta Cays ve Paxaro Bovo'nun Durumu Hakkındaki Tartışma ve Divan'ın Civar Adalar Kumesi İçtihadına Başvurusu	118
C. Geçici Eşit Uzaklık Çizgisinin Düzeltilmesine Adaların Etkisi	122
1. Corn Adaları'nın Etkisine İlişkin Tartışma ve Genel Tespitler	122
2. Divan'ın Corn Adaları İçin Yarım Etki Uygulaması ve Gerekçe Sorunu.....	125
SONUÇ	131
KAYNAKÇA.....	134

ÖZ

Uluslararası Adalet Divanı, 2 Şubat 2018 tarihli kararı ile Kosta Rika ile Nikaragua arasında Karayip Denizi ve Pasifik Okyanusu'nda karasuları, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırması yapmıştır. Kararda, Karayip Denizi'nde konumlanmış bulunan adaların statüsü ve münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasına etkileri meselesi gündeme gelmiştir. Divan, söz konusu adaların deniz yetki alanı sınırlandırmasına etkileri açısından, uluslararası yargı içtihadında bulunan farklı yöntem ve değerlendirmelere başvurarak, tespitler yapmıştır. Çalışmada, Divan'ın bu tespitleri, önceki içtihat ile beraber değerlendirilerek, somut davada nasıl sonuca ulaşıldığı gösterilmiştir. Fakat özellikle bazı noktalarda gereksizlik ve eksik gerekçe eleştirisi yapılmış ve bunun sakıncalarına değinilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kosta Rika–Nikaragua Kararı, Deniz Yetki Alanı Sınırlandırması, Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nin 121. Maddesi, Ada, Kaya, Adaların Sınırlandırmaya Etkisi.

ABSTRACT

The International Court of Justice, delimitate territorial sea, exclusive economic zone and continental shelf of Costa Rica and Nicaragua in the Caribbean Sea and Pacific Ocean with its judgment of 2 February 2018. The judgment has brought in the question of the status of the islands situated in the Caribbean Sea and their effect on the delimitation of exclusive economic zone and continental shelf. The Court has made determinations by referring to different methods and evaluations in the international jurisprudence in terms of the effects on the maritime jurisdiction of the islands in question. In this article, these determinations of the Court are evaluated together with the previous jurisprudence, showing how the result was reached in the concrete case. However, at some points criticism is made due to the lack of reasoning and missing reasoning and, drawbacks the resultant are mentioned.

Key Words: Costa Rica–Nicaragua Judgment, Maritime Delimitation, Article 121 of United Nations Convention on the Law of the Sea, Island, Rock, Effects of Islands on Delimitation.

GİRİŞ

Uluslararası Adalet Divanı (bundan sonra Divan), Kosta Rika ile Nikaragua arasındaki kara hududu ve egemenlik ihlali gibi uyuşmazlıklar yanında karasuları, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge sınırlandırma uyuşmazlığının da bulunduğu davaya ilişkin kararını 2 Şubat 2018 tarihinde açıklamıştır.¹ Söz konusu kararda Divan, taraflar arasında, Karayip Denizi ve Pasifik Okyanusu'nda karasuları, kıta sahanlığı ve münhasır ekonomik bölge sınırlandırması yapmıştır. Kararda, Karayip Denizi'nde konumlanmış bulunan adaların² statüsü ve münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasına etkisi meseleleri tarafların çeşitli iddialarına konu olmuş ve Divan tarafından değerlendirilmiştir. Şüphesiz bu iddia ve değerlendirmeler sınırlandırma hukukuna ilişkin ilke ve kurallara dayandırılmıştır. Dolayısıyla bunları incelemeden önce sınırlandırma hukukunun bazı temel ilke ve kurallarına değinmek gerekir. Böylece Divan'ın inceleme konusu kararda, adalara ilişkin olarak yaptığı ve yapmadığı tespit ve değerlendirmelerin, büyük resmi oluşturan, sınırlandırma hukuku ve adaların deniz yetki alanları üzerindeki hak sahipliği ve sınırlandırmaya etkileri içindeki yeri daha kolay anlaşılacaktır. Yine bu şekilde, karardaki gerekçe sorunları da daha açık görülebilecektir.

I. GENEL HATLARIYLA DENİZ YETKİ ALANI SINIRLANDIRMA HUKUKU

Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi'nde (bundan sonra BMDHS),³ münhasır ekonomik bölge sınırlandırması (m. 74) ile kıta sahanlığı sınırlandırması (m. 83) aynı şekilde düzenlenmiştir. Buna göre sahilleri bitişik veya karşılıklı bulunan devletler arasında münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının sınırlandırılması,

¹ Karar metni için bkz: International Court of Justice, Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua and Land Boundary in the Northern Part of Isla Portillos, 2 February 2018, <http://www.icj-cij.org/files/case-related/157/157-20180202-JUD-01-00-EN.pdf> (erişim tarihi 16.02.2018).

² Adalar konusunda çalışmada kullanılan terminoloji için bkz: 17 no'lu dipnot.

³ Çalışmada, BMDHS'den yapılan alıntılarda, şu çeviri esas alınmıştır: ÖZMAN, M. Aydoğan (çev.), **Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Hukuku Konferansı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi**, İstanbul Deniz Ticaret Odası, İstanbul, 1984.

hakkaniyete uygun bir çözüme ulaşmak amacıyla antlaşma ile gerçekleştirilecektir. Madde metninde yer alan hakkaniyete uygun çözümler, hakça ilkelerle tekabül eder ve Divan Statüsü'nün 38/2. maddesinde yer alan *ex aequo et bono* yönteminden farklıdır.⁴ Bu anlamda hakça ilkeler uluslararası hukukun bir şekli kaynağını teşkil eden hukuk genel ilkesidir ve pozitif hukuk kuralıdır.⁵

Sınırlandırma hukukunun kalbinde yatan hakça ilkeler bağlamında hakça çözümler açısından ihtiyaç duyulan temel, ilgili şart değerlendirmeleri oluşturmaktadır. İlgili şart ibaresinin, Kuzey Denizi Kıta Sahanelığı davası hakkındaki kararda Divan tarafından kullanıldığı ve III. Deniz Hukuku Konferansı müzakerelerinde de gündeme geldiği görölmektedir.⁶ İlgili şartların, sınırlandırmada hakça bir çözüme ulaşılması konusunda belirleyici etkisi bulunmaktadır ve aralarında sıkı bir ilişki olduğu açıktır. Weil, her ne kadar aralarında teorik açıdan fark bulursa da uygulamada, ilgili şartlar ve hakça ilkelerin ele ele olduğunu ve biri olmadan diğersinin mümkün olamayacağını belirtmiştir.⁷ Yazara göre hakça ilkeler olmadan ilgili şartlar hakça sonuç üretmez ve hakça ilkeler, sınırlandırma hattının hakça bir sonuç oluşturması için gerçeklerle hukuki ilgi kurulmasını mümkün kılar.⁸ Bir başka ifadeyle hakça ilkeler, ilgili şartlar olarak temellendirilen sınırlandırma alanının maddi veri ve gerçeklerine, hukuki nitelik ve

⁴ Söz konusu terimlere ilişkin ayrıntılı bilgi ve değerlendirmeler için bkz: ÇELİK, Edip, **Milletlerarası Hukuk Birinci Cilt**, İkinci Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1969, s. 89–96; PAZARCI, Hüseyin, **Uluslararası Hukuk Dersleri I. Kitap**, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001, s. 224–226; AKSAR Yusuf, **Teori ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I**, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2017, s. 58 ve 82–84.

⁵ Hakça ilkelerin sınırlandırma hukukuna uygulamaları ve rol ve nitelikleri hakkında bkz: KWIATKOWSKA Barbara, “Equitable Maritime Boundary Delimitation–A Legal Perspective”, **International Journal of Estuarine and Coastal Law**, Year: 1988, Vol: 3, s. 287–304; NELSON, L.D.M., “The Roles of Equity in the Delimitation of Maritime Boundaries”, **American Journal of International Law**, Year: 1990, Vol: 84, s. 837–854; GÖKALP, İbrahim, **Milletlerarası Adalet Divanı'nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler**, Beta, İstanbul, 2008, s. 59–62; AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre, **Deniz Yetki Alanlarının Hakça İlkeler Çerçevesinde Sınırlandırılması**, Legal, İstanbul, 2012, s. 44–64; ACER, Yücel, “Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Hukuku”, **Doğu Akdeniz'de Hukuk ve Siyaset**, (Yayıma Hazırlayan: S.H. Başeren), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 2013, s. 307–309.

⁶ Bkz: JAYEWARDENE, Hiran W., **The Regime of Islands in International Law**, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1990, s. 328.

⁷ WEIL, Prosper, **The Law of Maritime Delimitation–Reflections**, Grotius Publications Ltd, Cambridge, 1989, s. 211.

⁸ Ibid, s. 211–212.

sonuç bağlanması anlamına gelir. Evans, ilgili Şartların, biri eşit uzaklık çizgisinde düzeltme veya iyileŐtirme, diğerleri hakça bir sınırlandırma için gereken yöntemi iŐaret etme olarak iki iŐlevi olduğunu belirtirmiŐtir.⁹ Demek ki ilgili Şartlar, sınırlandırmada, bir hukuk kuralı ve hukuki sonuç olan hakça ilkelere ulaşılması için yöntemi belirleyen hayati bir etken iŐlevi icra etmektedir.

Hakça ilkeler, uluslararası yargı içtihadı ışığında, deniz yetki alanı sınırlandırmasını düzenleyen temel bir örf ve adet hukuku kuralı niteliğindedir ve tüm ilgili Şartların dikkate alınarak hakça bir zme ulaŐılmasını sağlar.¹⁰ İlgili Şartlar dikkate alınarak hakça zme ulaşılması, ilgili Şartların tespitini gerektirir ve bu konuda geniŐ bir yelpaze sunulabilir. Nitekim Evans, uygulamada ilgili Şart olarak diğerleri arasında, jeoloji, jeomorfoloji ve coğrafya yanında (ki coğrafya açısından, sahillerin uzunluğu, kapatmama veya kesme etkisi, adaların durumu ne çıkmaktadır), jeopolitik etken ve meŐru çıkarlar, güvenlik ve savunma çıkarları, seyrüsefer çıkarları, ekonomik çıkarlar ve doğal kaynakların varlık ve konumu gibi argümanların ileri sürüldüğünü belirtmiştir.¹¹ Son tahlilde bu konudaki iddia ve argümanlar, uluslararası yargı organları tarafından, somut olayın Şartları çerçevesinde hakça zme ulaşmak nihai amacı çerçevesinde değerlendirilecektir.

Divan, Romanya–Ukrayna kararında, önceki içtihadına dayanarak, sınırlandırma açısından üç Őamalı bir yöntemin uygulandığını belirtmiştir.¹² Buna göre, ilk Őamada sahiller arasında geçici eşit uzaklık çizgisi çizilecektir. İkinici Őamada, hakça bir sonuca ulaşmak için geçici eşit uzaklık çizgisinin ayarlanması veya düzeltilmesini gerektiren ilgili Şartlar bulunup bulunmadığı değerlendirilecektir. nc ve nihai Őamada ise

⁹ EVANS, Malcolm D., **Relevant Circumstances and Maritime Delimitation**, Clarendon Press, Oxford, 1989, s. 79–83.

¹⁰ KWIATKOWSKA, **1988**, s. 289.

¹¹ Bkz: EVANS, **1989**, s. 99 vd. Ayrıca bkz: GÖKALP, **2008**, s. 63–86 ve 131–139; AÇIKGÖNÜL, **2012**, s. 103–147. Sınırlandırma hukuku açısından hakça ilkeler ve ilgili Şartlar hakkında genel bir değerlendirme için bkz: ACER, **2013**, s. 307–317. Özellikle kesme etkisinin ilgili Şart olarak değerlendirilmesi ve bu konudaki yargı kararları örnekleri için bkz: AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre, “Reflections on the Principle of Non–Cut Off: A Growing Concept in Maritime Boundary Delimitation”, **Ocean Development & International Law**, Year: 2016, Vol: 47, s. 52–71.

¹² Bkz: Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, ICJ Reports, 2009, para, 115–122.

orantılılık testi yapılacaktır. Buna göre, tarafların sahil uzunlukları arasındaki oran ile kendilerine verilen deniz yetki alanları arasında dikkat çekici bir orantısızlık olup olmadığı incelenecektir.

İnceleme konumuz olan kararda da Divan, yukarıda belirtilen sınırlandırma kural ve ilkeleri çerçevesinde ve “üç aşama yaklaşımına” göre sınırlandırma yapmıştır. Sınırlandırma alanının Karayip Denizi kısmında adalar yer almaktadır ve kararda bunlara ilişkin tespitler bulunmaktadır. Kararda statüleri ve sınırlandırmaya etkileri gündeme gelen ve haklarında tespit yapılan adalar, hepsi de Nikaragua’ya ait olan Corn Adaları, Cayos de Perlas, Paxaro Bovo ile Palmenta Cays olarak adlandırılan coğrafi formasyonlardır. Aşağıda bunlara yönelik yapılan tespitler önceki bazı kararlar çerçevesinde incelenecektir. Fakat bundan önce BMDHS’ye göre ada ve kaya statülerine ve bu statülere bağlanan hukuki sonuçlara değinmek gerekir.

II. BMDHS DÜZENLEMELERİ ÇERÇEVESİNDE ADA VE KAYA STATÜSÜ VE BU STATÜNÜN SONUÇLARI

Sınırlandırma alanında adaların bulunması, sınırlandırma işini karışık ve zorlu bir hale getirmektedir. Bu karışıklık ve zorluk, sadece bir adaya ne kadar deniz yetki alanı verilip verilmeyeceği ile ilgili değildir; bunun yanında, kimi zaman bir adanın hangi şartlar altında deniz yetki alanlarına sahip olacağına veya olmayacağına da tespitini gerektirmesinden kaynaklanmaktadır.

Bir adanın deniz yetki alanlarına sahip olup olmadığı konusundaki belirleyici düzenleme, uluslararası deniz hukukunun teori ve uygulamasında en çok gündeme gelen ve tartışılan BMDHS’nin “Adaların Rejimi” başlıklı 121. maddesidir. Söz konusu madde, adaların rejimini şu şekilde düzenlemektedir:

“Bir ada, sularla çevrili olan ve sular yükseldiğinde su üstünde kalan, doğal olarak meydana gelmiş kara parçasıdır.

3. paragraf hükümleri saklı kalmak üzere, bir adanın karasularının, bitişik bölgesinin, münhasır ekonomik bölgesinin ve kıta sahanlığının sınırlandırılması,

işbu Sözleşmenin diğer kara parçalarına uygulanabilir hükümlerine uygun olarak yapılır.

İnsanların oturmasına elverişli olmayan veya kendilerine özgü ekonomik bir yaşamı bulunmayan kayalıkların münhasır ekonomik bölgeleri veya kıta sahanlıkları olmayacaktır.”

Görüldüğü gibi etrafı sularla çevrili bir coğrafi formasyonun hukuken ada statüsünde kabul edilebilmesi için ilk olarak, doğal yollarla meydana gelmiş olması, dolayısıyla insan eliyle yapılmamış olması gerekir. İkinci olarak, med zamanı sular yükseldiğinde, su üstünde kalması gerekmektedir. Aranan bu özellikler nedeniyle bir ada, yapay adalar ve cezir yüksekliklerinden ayrılır.

Maddenin 2. paragrafı, 3. paragraf uyarınca kaya olarak nitelendirilmeyen adaların deniz alanlarının, diğer kara parçaları (anakaralar) ile aynı sınırlandırma kuralına bağlı olduğunu belirtmiştir.

Maddenin 3. paragrafı ise, adaların sahip olacakları deniz alanlarını hüküm altına almıştır. Söz konusu düzenlemeye göre insanların oturmasına elverişli olmayan veya kendilerine has ekonomik bir yaşamı bulunmayan kayalar, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı hakkına sahip değildir. Dolayısıyla bu neviden kayalar dışındaki tüm adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı hakları bulunmaktadır. Ayrıca bu neviden kayalar da dahil olmak üzere tüm adaların iç suları, karasuları ve bitişik bölge alanları bulunmaktadır.¹³

Söz konusu düzenleme, madde metninde kullanılan insan oturmasına elverişli olma ve kendine has ekonomik yaşam ibarelerinin muğlak olması nedeniyle farklı değerlendirmelere konu olabilme ihtimali çerçevesinde yetersiz bulunmuş ve eleştirilmiştir.¹⁴ BMDHS'nin 121/3. maddesi ve maddede yer alan şartlar, aşağıda belirtileceği gibi Filipinler ile Çin arasındaki Güney Çin Denizi Tahkiminde Hakemlik

¹³ Ada tanımının unsurları, adaların sahip oldukları deniz alanları ve deniz alanlarının sınırlandırılması konularında, söz konusu hüküm ve öncesindeki düzenleme ve faaliyetler hakkındaki genel açıklamalar için bkz: DURAN, Gökhan Yaşar–ERGÜN, Çağdaş Evrim, **Uluslararası Hukukta Adalar**, Çakmak Yayınevi, Kocaeli, 2011, s. 3–33.

¹⁴ CHURCHILL, R.R.–LOWE, A.V., **The Law of the Sea**, Third Edition, Manchester University Press, Manchester, 2014, s. 50.

Mahkemesi tarafından yorumlanmıştır.¹⁵ Söz konusu karar ile Hakemlik Mahkemesi, madde metninde yer alan ibareleri değerlendirmek suretiyle hukuken “kaya” ile “tam yetkili ada” arasında ayrımı yapmayı sağlayan ltleri tespit etmiştir. Böylece maddede yer alan şartlara ilişkin muğlaklık ve belirsizliğin büyük oranda giderildiği söylenebilir.

Söz konusu kararda Hakemlik Mahkemesi, öncelikle terminolojiye ilişkin bir tespit yapmıştır.¹⁶ Hakemlik Mahkemesi’ne göre BMDHS’de cezir zamanı ortaya çıkan, fakat med zamanı su altında kalan yapılar, cezir yükseklikleri olarak ifade edilmiştir. Med zamanı su üstünde kalan yapılar ise genel olarak ada şeklinde ifade edilmiştir. Fakat adanın sahip olacağı deniz alanları, BMDHS’nin 121/3. maddesi çerçevesinde insan oturmasına elverişli ve kendine has bir ekonomik yaşama sahip olma kapasitesine göre değişmektedir. Hakemlik Mahkemesi söz konusu tespiti yaptıktan sonra, kararın bu bölümünde kullanacağı terminolojiyi açıklamıştır. Buna göre Hakemlik Mahkemesi BMDHS’nin 121/1. maddesinde yer alan ve adanın şartlarını karşılayan yapılar için “med yüksekliği” veya “med zamanı yapısı” olarak Türkçeye çevrilebilecek “hide–tide features” ibaresini benimsemiştir. Böylece Hakemlik Mahkemesi med zamanı, yani sular yükseldiği zaman su üstünde kalan tüm adasal yapıların hepsini bu kategori altında ve bir üst terim olarak kullanmıştır. Bu çerçevede med yüksekliklerini, iki alt kategoriye ayırmıştır. Hakemlik Mahkemesi, ilk alt kategori olarak belirlediği “kaya” terimini, insan oturmasına elverişli olmayan veya kendine has bir ekonomik yaşamı bulunmayan ve dolayısıyla münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı hakları bulunmayan med yükseklikleri için kullanmıştır. Hakemlik Mahkemesi, med yüksekliği teriminin ikinci

---

¹⁵ Karar metni için bkz: PCA Case No: 2013–19, In The Matter Of The South China Sea Arbitration – before – An Arbitral Tribunal Constituted Under Annex VII To The 1982 United Nations Convention On The Law Of The Sea, –between– The Republic Of The Philippines –and– The People’s Republic Of China, Award, 12 July 2016, <http://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf>. (erişim tarihi 1.10.2016). Karar hakkında tespit ve değerlendirmeler için bkz: BAYILLIOğLU, Uğur, “Güney Çin Denizi Tahkiminde Hakemlik Mahkemesi’nin İnsanlığın Ortak Mirası ve Diğer Devletlerin Deniz Alanlarına Sağladığı Koruma: Ada Statüsünün Sınırlandırılması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2017, Sayı: 130, s. 419–456.

¹⁶ The South China Sea Arbitration Award, para, 280.

alt kategorisi olarak da kaya olmayan ve BMDHS'nin 121/2. maddesine göre diğer kara parçaları ile aynı haklara sahip, “tam yetkili adalar” ifadesini benimsemiştir.¹⁷

Şu halde bir ada, kaya olarak nitelendiriliyor ise bu kayanın, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasına bir etkisi bulunmamaktadır; zira zaten söz konusu deniz yetki alanları üzerinde hak sahibi değildir. Fakat eğer tam yetkili bir ada söz konusu ise bu, maddenin 2. paragrafı çerçevesinde sınırlandırmada anakaralarla aynı hükümlere tabi olacaktır. Dolayısıyla burada tam yetkili adaların sınırlandırmaya etkisi meselesi gündeme gelmektedir. Şartlara bağlı olarak adalara tam veya kısmi etki verilebileceği gibi ihmal edilmeleri ve çevreleme (enclave) yöntemine konu olmaları mümkündür.¹⁸ Bu şartlar, değişken olabilmekle birlikte esas itibariyle adaların coğrafi özellik ve anakaralara göre coğrafi konumları çerçevesinde değerlendirilmektedir.¹⁹ Bu bağlamda, adaların, sınırlandırmada hakça bir czm için ilgili şart veya özel şart olarak değerlendirilmesi mümkündür. Nitekim Churchill–Lowe, içtihadın, bazı ilgili şart veya özel şart değerlendirmesi bakımından bir tutarlılık gösterdiğini, bunlardan birinin de adaların varlığı olduğunu belirtmiştir.²⁰ Şu halde BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları karşılayan bir tam yetkili ada, her ne kadar maddenin 2. paragrafı gereği anakaralarla aynı sınırlandırma hükümlerine tabi kılınmışsa da bu, sınırlandırmada mutlaka tam etki göstereceği anlamına gelmemektedir.

¹⁷ Hakemlik Mahkemesi'nin terminolojiye ilişkin söz konusu tespitlerini içeren paragraf, bu konudaki önceki çalışmamızda da aynen kullanılmıştır. Bkz: BAYILLIOĞLU, 2017, s. 429–430. Hakemlik Mahkemesi'nin terminolojiye ilişkin bu tespiti çerçevesinde, biz de çalışma boyunca BMDHS'nin 121/3. paragrafında yer alan şartları taşımayan coğrafi formasyonlar için kaya, taşıyanlar ve dolayısıyla 2. paragraf hükmüne dahil olanlar için ise tam yetkili ada; med zamanı su üstünde kalan tüm coğrafi formasyonlar için de bir üst terim olarak ada ibaresini kullanıyoruz. Bir başka şekilde; ada, kaya ve cezir yüksekliklerini kümülatif olarak ifade etmek üzere coğrafi bir terim olarak adasal yapı ibaresi de kullanılabilir. Fakat inceleme konusu kararda cezir yüksekliklerine ilişkin önemli bir uyumsuzluk ve tartışma bulunmadığı için bu çalışmada, Hakemlik Mahkemesi'nin terminolojik tespitiyle paralel bir terminoloji benimsedik.

¹⁸ WEIL, 1989, s. 230.

¹⁹ Bkz. ACER, 2013, s. 318.

²⁰ CHURCHILL–LOWE, 2014, s. 188. Adaların sınırlandırmaya etkilerine ilişkin görüşler, devletlerarası uygulamalar ve yargı kararları için genel olarak bkz: WEIL, 1989, s. 229–23; EVANS, 1989, s. 133–151; JAYEWARDENE, 1990, s. 349–489; BOWETT, Derek, “Islands, Rocks, and Low-Tide Elevations in Maritime Boundary Delimitations”, **International Maritime Boundaries Volume, I** (ed. J. I. Charney–L. M. Alexander), Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1996, s. 134–151; GÖKALP, s. 2008, 80–85; DURAN–ERGÜN, 2011, s. 185–246 ve 281–286; AÇIKGÖNÜL, 2012, s. 116–130; ACER, 2013, s. 317–322.

Genel tespitlerden sonra, inceleme konusu kararda, Divan'ın sınırlandırma alanında bulunan ada ve kayaların sınırlandırmaya etki ve etkisizlik uygulamalarını, BMDHS hükümleri ve uluslararası yargı içtihadı çerçevesinde incelemek gerekecektir.

III. DİVAN'IN SINIRLANDIRMA ALANINDA BULUNAN ADALAR HAKKINDAKİ TESPİT VE DEĞERLENDİRMELERİ

A. İlgili Sahillerin Tespiti ve Adalar

1. Corn Adaları ve Cayos de Perlas'ın Durumu Hakkındaki Tartışma ve Tespitler

Yukarıda da belirtildiği gibi sınırlandırmanın ilk aşaması, ilgili sahillerin tespitidir ve Divan da inceleme konusu kararda, ilk önce tarafların ilgili sahillerini tespit etmiştir. İnceleme konusu kararda, ilgili sahiller açısından taraflar arasındaki uyuşmazlık, Nikaragua'nın, Corn Adaları'nın ve Cayos de Perlas'ın bazı sahillerinin de dahil edilerek, ilgili sahilinin geneline birkaç kilometre daha eklenmesi yönündeki iddiasından kaynaklanmaktadır.²¹ Divan, Nikaragua ile Kolombiya arasındaki davaya ilişkin kararına atıf yaparak, söz konusu kararda, Cayos de Perlas'ın değil ve fakat Corn Adaları'nın geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate alındığını ve ilgili sahilin bir parçası kabul edildiğini belirtmiştir.²² Gerçekten de söz konusu kararda Divan, Büyük ve Küçük Corn Adaları ile beraber diğer bazı adaları, geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde dikkat almıştır, fakat bunlar içinde Cayos de Perlas bulunmamaktadır.²³ Demek ki Divan, Cayos de Perlas'ı ilgili sahile ilave etmemiştir.

Yine Nikaragua–Kolombiya kararında Divan, Corn Adaları bağlamında, her ne kadar bu adalar esas nokta olarak dikkate alınsa da adaların doğu sahillerinin, anakaraya paralel olması nedeniyle ilgili sahile ilave edilmediğini belirtmiştir.²⁴ Divan da söz konusu karara atıf yaparak, Nikaragua–Kolombiya arasındaki davada verilen karardaki

²¹ Costa Rica–Nicaragua, para, 112.

²² Ibid, para, 112.

²³ Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, ICJ Reports 2012, para, 201.

²⁴ Ibid, para, 145.

bu tespitlerin, halihazırda önünde bulunan davaya uygulanamayacağını, zira Nikaragua–Kolombiya kararında, Corn Adaları'nın ilgili sahil uzunluğuna ilave edilmemesinin nedeninin, bu adaların Kolombiya adaları ile ilişkisi ve anakaraya paralel konumlanması olduğunu belirtmiştir.²⁵ Gerçekten de Nikaragua–Kolombiya kararında temel konu, Nikaragua'ya ait adalarla Kolombiya'ya ait adalar arasındaki, karşılıklı sahillerdeki sınırlandırmaydı.²⁶ Fakat Kosta Rika–Nikaragua kararında temel uyuşmazlık noktası farklıdır. İnceleme konusu davada mesele, adaların, bitişik sahillerdeki sınırlandırmada, bir anakara karşısındaki etkisidir. Ayrıca, Corn Adaları'nın Nikaragua anakara sahiline bakan doğu sahillerinin de sınırlandırma alanına projeksiyonları olmadığı için ilgili sahil uzunluklarında esas alınmamıştır. Sadece diğer sahilleri buna dahil edilmiş ve geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate alınmıştır. Görüldüğü gibi burada her sınırlandırma alanının coğrafı özelliklerinin farklı olduğu ve hakça sonuca ulaşmak için farklı uygulamalar yapılması gerektiği konusundaki sınırlandırma hukukunun temel ilkesi gündeme gelmektedir. Zira deniz yetki alanı sınırlandırmalarında, her vaka benzersiz olarak ele alınmalıdır ki zaten Divan da aşağıda belirtileceği gibi adalar bağlamında bu tespite kararda yer verecektir.

Divan, Nikaragua–Kolombiya kararında, Corn Adaları'nın anakaraya bakan doğu sahillerini, sahil uzunluklarına ilave etmediği gibi inceleme konusu kararda da söz konusu adaların kuzey yönüne bakan sahillerini dışlayarak, diğer sahillerinin ilgili sahil uzunluklarının belirlenmesinde dikkate alınması gerektiğini belirtmiştir.²⁷ Divan'ın bu tespiti sınırlandırma konusu alanın coğrafı verilerine uygundur; zira coğrafı konumları itibariyle Corn Adaları'nın kuzey sahilleri dışındaki sahillerinin sınırlandırma alanına projeksiyonu bulunmaktadır. Gerçekten de bitişik konumdaki Nikaragua ile Kosta Rika sahilleri açısından Corn Adaları'nın projeksiyonu, esas itibariyle güney–güneybatı istikametindedir.

---

²⁵ Costa Rica–Nicaragua, para, 112.

²⁶ Divan'ın, söz konusu adaların coğrafı özellikleri ve sahip olabilecekleri deniz alanları konusundaki değerlendirmeleri için bkz: Nicaragua–Colombia, para, 167–183.

²⁷ Costa Rica–Nicaragua, para, 113.

2. Cayos de Perlas Bağlamında BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağ Meselesi

a. Divan'ın Cayos de Perlas'ın Durumu ve BMDHS'nin 121/3. Maddesi Çerçevesindeki Gerekçesiz Tespitlerine İlişkin Değerlendirmeler

Corn Adaları'nı ilgili sahil uzunluğuna ilave eden Divan, Cayos de Perlas açısından bunun söz konusu olmadığını belirtmiştir.²⁸ Demek ki Divan, Cayos de Perlas'ı Nikaragua'nın ilgili sahil uzunluklarına dahil etmemiştir. Divan, buna gerekçe olarak BMDHS'nin 121. maddesini dayanak almıştır. Gerçekten de Divan'a göre Cayos de Perlas'ın söz konusu maddede yer alan insan yerleşimi veya kendine has bir ekonomik yaşam şartlarını karşıladığına ilişkin bir delil bulunmamaktadır; bu bağlamda, Nikaragua, salt söz konusu adaların deniz yetki alanı sahibi olduğu iddiasını desteklemek için Cayos de Perlas'a kaynak sağlamaktadır.²⁹

Görüldüğu gibi Divan, Cayos de Perlas'ı, BMDHS'nin 121/3. maddesinde öngörülen şartları taşımadığı gerekçesiyle Nikaragua'nın ilgili sahillerine dahil etmemiştir. Divan, Cayos de Perlas'ın, söz konusu maddenin 3. paragrafına atıf yapmadan ve hukuken kaya statüsünde değerlendirdiğini ve bu nedenle de münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olamayacağını açıkça vurgulamadan, sadece söz konusu paragraftaki şartları karşılamadığını belirtmiştir. Fakat 3. paragraftaki insanların oturmasına elverişli olma ve kendine has ekonomik bir yaşama sahip olma şartlarına yaptığı vurguyla da aslında bunların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olmayan, hukuken kaya statüsündeki coğrafî formasyonlar olduğunu kabul etmiş olmaktadır. Zaten Divan, Cayos de Perlas'ı, bu hukuki niteliği nedeniyle Nikaragua sahilinin uzunluğuna ilave etmemiştir. Zira Divan'ın zımni değerlendirmesi ile ulaştığı sonuç, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olmayan kayaların, sınırlandırmada sahil uzunluğuna bir etkisi bulunmadığı ve dolayısıyla esas nokta olarak da dikkate alınmamaları gerektiği şeklindedir. Bu tespit hukuken doğru olabilir; fakat gerekçe eksikliği nedeniyle eleştiriye açıktır. Divan'ın tespiti gerekçesizdir; zira sadece maddede belirtilen şartların varlığına ilişkin delil olmadığını belirtmek, bir gerekçe

²⁸ Ibid, para, 113.

²⁹ Ibid, para, 113.

olarak nitelendirilemez. Neden bu şartların var olmadığı, söz konusu şartlara ilişkin ölçütlerin değerlendirilmesi suretiyle açıklanmalıydı. Gerçekten de Divan, Cayos de Perlas'ın neden BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan insanların oturmasına elverişli ve kendine has ekonomik bir yaşama sahip olma şartlarını karşılamadığını açıklamadığı gibi söz konusu coğrafi formasyonların neden ve nasıl Nikaragua'nın dışardan yürüttüğü kaynak tedariki faaliyeti ile ayakta kaldığını da yeterli delille ortaya koymamıştır. Bu bağlamda, Divan kararına bu açıdan yöneltilebilecek temel eleştiri noktasının, Filipinler ile Çin arasındaki uyuşmazlıkta Hakemlik Mahkemesi'nin verdiği karara atıf yapmaması olduğu söylenebilir. Gerçekten de Güney Çin Denizi Tahkiminde Hakemlik Mahkemesi, birçok önemli konu yanında, BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartlar bağlamında, hukuken kaya ile tam yetkili ada arasındaki ayrımı yapmayı sağlayan ölçütleri, somut adalar için tespit etmiştir. Aynı şekilde bazı adalar ve cezir yükseklikleri üzerindeki Çin'in arazi ıslahı, tesisleşme ve dışardan kaynak tedariki faaliyetlerini de değerlendirmiş ve BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartların yapay olarak karşılanmasının, adaların ve cezir yüksekliklerinin statülerini etkilemeyeceğini belirtmiştir.³⁰ Çin'in bu faaliyetleri, Divan'ın yorumu çerçevesinde, Nikaragua'nın Cayos de Perlas'ın statüsünü tam yetkili adaya çevirme yönündeki dışardan kaynak tedarikiyle aynı amaca yöneliktir. Fakat Divan, bunu sadece bir cümle olarak belirtmiş ve Nikaragua'nın bu faaliyetinin niteliği ve bunun hukuki sonuçsuzluğu üzerine gerekçeli bir tespit yapmamıştır. Sadece hukuki sonuçsuzluğu belirtmekle yetinmiştir. Ama bu sonuçsuzluğa neden olan verileri ve bu verilerden ulaştığı delilleri ortaya koymamıştır. Divan sadece, peşinen Cayos de Perlas'ın BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları karşılamadığına hükmetmiştir. BMDHS'ye göre bir adanın, kaya mı yoksa tam yetkili ada mı olduğu ve bu bağlamda sahip olduğu veya olmadığı deniz alanlarını tespit gibi çok temel ve önemli bir konuda hiçbir ölçüte dayanmadan peşin hüküm vermek, hukuken sorunlu olarak değerlendirilebilir ve gelecekteki uyuşmazlıklar açısından iyi bir emsal olarak görülmeyebilir. Cayos de Perlas, gerçekten de BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde hukuken kaya olarak nitelendirilebilir. Divan bu konuda haklı olabilir. Fakat bu kadar önemli bir meselede sadece maddedeki

³⁰ Hakemlik Mahkemesi'nin söz konusu tespitleri ve bu konudaki değerlendirmeler için bkz: BAYILLIOĞLU, 2017, s. 419–456.

şartlara atıf yaparak, fakat bu şartları dzenleyen maddenin 3. paragrafına ayrıca ve açıkça atıf yapılmadan, üstelik kısa bir süre önce hukuken kaya ve tam yetkili adanın belirlenmesine ilişkin ltleri yorumlayan bir karar varken buna hiç değinmeden ulaşılan hüküm, Divan açısından bir eksikliktir ve eleştiriye hak etmektedir. Güney Çin Denizi Tahkiminden nceki kararlar açısından, içtihat henüz gelişme aşamasında olduğu için bu eksiklik mazur görülebilir. Fakat inceleme konusu kararda Divan'ın, Hakemlik Mahkemesi'nin BMDHS'nin 121/3. maddesini yetkin bir şekilde yorumlayan kararına atıf yapmaması, mazur görülemez.

Bu eleştiriye karşı, uyuşmazlıkta asıl meselenin sınırlandırma olması nedeniyle Divan'ın BMDHS'nin 121/3. maddesini ayrıntılı şekilde değerlendirmesi gerekmediği söylenebilir. Fakat Cayos de Perlas'ın Nikaragua'nın ilgili sahiline ilave edilmeme gerekçesi, Divan'a göre BMDHS'nin 121/3. maddesindeki şartları taşımamasıdır. Madem Divan bu gerekçeyle ilgili sahile ilave etmemiştir, o halde bu gerekçeye ulaşmasına neden olan verileri, Cayos de Perlas'ın somut özellikleri çerçevesinde, BMDSH'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları değerlendirerek ifade etmeliydi.

Demek ki sınırlandırmanın ilk aşamasında Divan, Corn Adaları'nın sınırlandırma alanına projeksiyonu olmayan kuzey sahilleri dışındaki sahillerini, Nikaragua'nın ilgili sahiline ilave etmiş ve fakat Cayos de Perlas'ın, her ne kadar açıkça bu nitelemeyi yapmasa da BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde, kaya olduğuna hükmederek, yine açıkça münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olmadığını belirtmeden, zımnem böyle kabul ederek, ilgili sahil uzunluklarına ilave etmemiştir.

Görüldüğü gibi Divan, Cayos de Perlas'ı kaya olarak nitelemiş ve zaten hak sahibi olamayacağı gerekçesiyle ilgili sahile ilave etmeyerek ve esas nokta yapmayarak sınırlandırmada etki tanımamıştır. Böylece sınırlandırmada etkisizliğinin dayanağı olarak, BMDHS'nin 121/3. maddesine göre hukuken kaya teşkil etmesi olduğunu kabul etmiştir. Böylece Divan, BMDHS'nin 121/3. maddesi delaletiyle sınırlandırmada etkisizlik uygulaması yapmıştır. Bir başka ifadeyle Divan, Cayos de Perlas'ın sınırlandırmadaki etkisizliğini BMDHS'nin 121/3. maddesine dayandırmıştır. Aslında Divan'ın bu uygulaması, inceleme konusu karara has değerildir. Gerçekten de Divan'ın önceki bazı kararlarında da BMDHS'nin 121/3. maddesinin sınırlandırmaya etkisi

meselesi gündeme gelmiştir. Divan'ın BMDHS'nin 121/3. maddesi ile sınırlandırma arasındaki bağ ve ilişkiye ilişkin önceki kararlarına bakılınca, her ne kadar aynı sonuç ortaya çıkmış olsa da ikircikli bir yaklaşımın sergilendiği ve iki ayrı yorum şeklinin benimsendiği görölmektedir.

b. Divan'ın Önceki İctihadı Çerçevesinde BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağa İlişkin İkircikli Yaklaşımı

Divan, Romanya–Ukrayna kararında, Serpents Adası'nın, geçici eşit uzaklık çizgisi üzerinde bir düzeltme yapılmasını gerektirip gerektirmediği meselesini incelerken, BMDHS'nin 121. maddesi çerçevesinde değerlendirme yapmamıştır. Gerçekten de Divan'a göre, Serpents Adası'nın BMDHS'nin 121. maddesinin 2 veya 3. paragraflarına dahil olup olmadığı açısından bir değerlendirme yapılmasına ihtiyaç bulunmadığı gibi bu husus, eldeki davayla ilgisizdir.³¹ Divan buna gerekçe olarak, Ukrayna sahilinin yaklaşık 20 mil açığında bulunan Ada'nın sahip olabileceği muhtemel deniz yetki alanlarının, zaten Ukrayna anakara sahili tarafından kapsanmış olmasını göstermiştir.³² Demek ki Divan'ın yorumuna göre Serpents Adası, ister BMDHS'nin 121/3. maddesindeki şartları karşılansın ister karşılamasın, sahip olabileceği deniz yetki alanları, Ukrayna anakarası tarafından kapsandığı için zaten sınırlandırmaya etkisi olmayacaktır.³³ Görüldüğü gibi Divan, Ada'nın sınırlandırmadaki etkisizliğini (kararın o aşamasında geçici eşit uzaklık çizgisi üzerinde bir düzeltme yapılmasını gerektirmemesini) BMDHS'nin 121. maddesine dayanarak değil, ilgili sınırlandırma alanındaki muhtemel münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı alanlarının, zaten Ukrayna anakara sahili tarafından kapsanması şeklindeki tespit ile aslında, sınırlandırma alanının coğrafi özelliklerine dayanarak gerekçelendirmiştir. Böylece Divan, Kosta Rika–Nikaragua kararının aksine adaların sınırlandırmadaki etkisizliğini, BMDHS'nin 121/3. maddesine dayandırmamıştır; bu konuda, söz konusu madde ile bağ kurmamıştır.

³¹ Romania–Ukraine, para, 187.

³² Ibid, para, 187.

³³ Divan'ın Serpents Adası'nın etkisine ilişkin tespitleri hakkında bir değerlendirme için bkz: BAYILLIOĞLU, Uğur, "Uluslararası Adalet Divanının Romanya ile Ukrayna Arasındaki Deniz Alanı Sınırlandırmasında Serpents Adasının Etkisine İlişkin Tespitleri", *Çankaya University Journal of Law*, Yıl: 2010, Vol: 7, s. 23–41.

Bununla beraber, Divan'ın ulaştığı çözümlün Serpents Adası'nın bir kaya gibi işlem görmesi ile aynı etkiye sahip olduğu belirtilmiştir.³⁴ Zira Divan, her ne kadar Serpents Adası'nı, BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde kaya olarak nitelemese de tıpkı bir kaya gibi sınırlandırmada etki göstermemesini sonuçlayan bir hükme varmıştır.

Divan, Nikaragua–Kolombiya kararında ise sınırlandırmadaki etkileri açısından, bazı adalar için BMDHS'nin 121. maddesi ile bağ kurmuş bazıları için Serpents Adası uygulamasını benimseyen karma bir tutum belirlemiştir. Divan söz konusu kararda, Quitasueno adasal yapılarını oluşturanlar arasında sadece QS32 adı verilenin, cezir zamanı su üstünde kaldığını ve bu bağlamda BMDHS'nin 121/1. maddesi anlamında hukuken ada olduğunu tespit etmiştir.³⁵ Divan, Quitasueno'yu BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde kaya olarak niteleyerek, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olamayacağını belirtmiş ve sadece QS32 ve buna 12 mil uzaklık dahilinde konumlanmış cezir yüksekliklerine 12 millik karasuları alanı vermiştir.³⁶ Görüldüğü gibi Divan, tıpkı Cayos de Perlas için olduğu gibi QS32 için de kaya nitelemesi yaparken, bir gerekçe ortaya koymamıştır. Sadece kararın önceki bölümlerinde, davanın taraflarının QS32'nin insanların oturmasına elverişli veya kendine has bir ekonomik yaşama sahip olma şartlarını karşıladığını öne sürmediklerini belirtmiştir.³⁷ Fakat bunun bir gerekçe oluşturmadığı açıktır. Dolayısıyla BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde gerekçesizlik bağlamında yukarıda yapılan eleştiriler, bu karar için de geçerlidir.

Divan, Nikaragua–Kolombiya kararında, sınırlandırma alanındaki diğer adaların durumu için ise Ukrayna–Romanya kararına atıf yaparak, Divan'ın yukarıda değinilen Serpents Adası'nın durumuna ilişkin yorumunu benimsemiştir. Gerçekten de Divan, Rondocor, Serena, Albuquerque Cays ve East–Southeast Cays'ın statülerini, BMDHS'nin 121. maddesi çerçevesinde tespit etmeye ihtiyaç olmadığını, zira bunların sahip olması muhtemel münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı alanlarının zaten söz

³⁴ TANAKA, Yoshifumi, “Reflection on Maritime Delimitation in the Romani/Ukraine Case Before the International Court of Justice”, *Netherlands International Law Review*, Year: 2009, Vol: 56, s. 409.

³⁵ Nicaragua–Colombia, para, 32 ve 181.

³⁶ Ibid, para, 238.

³⁷ Ibid, para, 183.

konusu deniz yetki alanlarına sahip olabilecekleri taraflarca kabul edilmiş olan San Andres, Providencia ve Santa Catalina adalarının sahip olabilecekleri münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı alanları ile örtüştüğünü belirtmiştir.³⁸ Demek ki Divan, Romanya–Ukrayna kararında, Serpents Adası'nın sahip olabileceği deniz yetki alanlarının zaten Ukrayna anakarası tarafından kapsanmış olduğunu ve böylece sonuca bir etkisi olmadığını beyan ederken, Nikaragua–Kolombiya kararında da söz konusu adaların sahip olabilecekleri deniz yetki alanlarının sonuca bir etkisi olmadığını, zira zaten diğer bazı tam yetkili adalar tarafından bu sonucun gerçekleştiğini ifade etmiştir. Bir başka ifadeyle Divan, tıpkı Romanya–Ukrayna kararında olduğu gibi sınırlandırma alanının coğrafi özelliği çerçevesinde bu sonuca ulaşmıştır. Bu bağlamda Divan, Serana'nın, BMDHS'nin 121. maddesi çerçevesinde bir değerlendirmeye tabi tutulmasına gerek olmadığını yeniden vurgulamış ve küçüklük, uzaklık ve diğer karakteristik özellikleri nedeniyle, hakça bir çözüm için sadece karasularına sahip olmasına hükmetmiştir.³⁹

Burada gündeme gelen soru şudur: Divan, Quitasueno'yu BMDHS'nin 121. maddesi çerçevesinde değerlendirirken ve maddenin 3. paragrafı çerçevesinde kaya olarak nitelerken, neden Serana için bu değerlendirme ve nitelemeyi yapmamıştır? Divan'ı Serana'yı kaya olarak nitelemekten alıkoyan etken ve veriler nelerdir? Veya Divan'nın Quitasueno'yu kaya olarak nitelemesine neden olan veriler nelerdir? Bunların arasında ne gibi farklar vardır da farklı değerlendirmelere maruz kalmışlardır? Her şeyden önce Divan, neden böyle bir ayırım yapmıştır? Bu soruların cevabı kararda tam olarak bulunmamaktadır; karar bu sorular açısından gerekçeden yoksundur. Yukarıda belirtildiği gibi Divan, Serana'ya, BMDHS'nin 121. maddesine dayanarak değil, küçüklüğü ve anakaraya uzaklığı nedeniyle münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı vermemiştir. Quitasueno'ya ise kaya olarak değerlendirdiği için münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı vermemiştir. Oysa Divan'ın Quitasueno'yu oluşturan adasal yapılar arasında, BMDHS'nin 121/1. maddesine göre ada olarak kabul ettiği QS32, mesela Serana'yı oluşturan en büyük adasal yapıdan daha küçüktür ve kıl payı ceziri

---

³⁸ Ibid, para, 180.

³⁹ Ibid, para, 238.

yüksekliği olarak değerlendirilmemiştir.⁴⁰ Ayrıca QS32, Serana'ya göre ait olduğu Kolombiya anakara sahiline daha uzaktır. Görüldüğü gibi Divan, söz konusu adaların farklı değerlendirmesine neden olan coğrafi şart ve verileri ortaya koymadığı gibi neden böyle bir ayırım yaptığını da açıklamamıştır.

Aslında Divan, coğrafi verileri dayanak almadan ortaya koyduğu farklı hukuki nedenlerle aynı sonuca ulaşmıştır (Mesela QS32 ve Serena için çevreleme yöntemi uygulanmıştır). Fakat buradaki sorun, bu farklı hukuki nedenlerin gerekçelerinin ortaya konmamış olmasıdır. Bir başka ifadeyle sorun, benzer olarak kabul edilebilecek veya edilemeyecek coğrafi formasyonlar arasındaki bu farklı yorumların nedenlerinin, bir gerekçe oluşturacak şekilde, Divan tarafından açıkça gösterilmemiş olmasıdır. Demek ki Divan kararlarındaki BMDHS'nin 121. maddesi ve özellikle maddenin 3. paragrafına ilişkin değerlendirmelerdeki gerekçesizlik, sadece inceleme konusu Kosta Rika–Nikaragua kararına has değildir.

Gerekçesizlik eleştirisine ve gerekçesiz bir şekilde farklı nedenlere bağlanmalarına rağmen, Divan'ın yukarıda değinilen her üç kararda adalar hakkında ulaştığı sonuç, aslında hakça ilkelere uygundur. Zira bahsi geçen kararlarda gündeme gelen adaların küçük boyutları ve coğrafi durum ve konumları itibarıyla nihai olarak sınırlandırmayı etkilemeleri hakça bir çözüm olmayacaktır. Hakça bir çözüme ulaşmak nihai amacı doğrultusunda, bunların deniz yetki alanı sınırlandırmasını etkilememelerini sağlamak için uygulanan yöntemlerden birisi de ilgili sahile ilave edilmemeleridir ki yukarıda değinilen Divan kararları bu açıdan farklı nedenler ortaya koymuştur.

Şu halde Divan'ın BMDHS'nin 121/3. maddesine ilişkin gerekçesiz tespitleri ve söz konusu madde ile sınırlandırma arasındaki bağ ve ilişkiye ilişkin ikircikli yaklaşımına rağmen, ulaştığı sonuçlar hukuken fark yaratmamakta ve hakça ilkeleri tatmin ettiği için sınırlandırma hukukuna uygun bir görünüm arz etmektedir. Fakat sorun, Divan'ın, BMDHS'nin 121/3. maddesine ilişkin ölçütleri açıkça ortaya koymayarak, ilerisi için bir belirsizlik ve öngörülemezlik yaratmasıdır. Oysa

---

⁴⁰ QS32'nin coğrafi özellik ve cezir zamanı su üstünde kalıp kalmaması hakkında değerlendirmeler için bkz: Ibid, para, 24 ve 31–38. Serana'nın coğrafi özellikleri için bkz: Ibid, para, 24.

öngörülebilirlik, sınırlandırma hukukunun önemli bir bileşenidir ve hukukun üstünlüğünün sağlanmasında temel bir gerekliliktir.⁴¹

B. Geçici Eşit Uzaklık Çizgisinin Çizimi ve Adalar

Divan, ilgili sahillerin tespitinden sonra, diğer aşamaya geçmiş ve geçici eşit uzaklık çizgisini çizmiştir. Adalar üzerindeki esas noktaların tayini konusunda taraflar arasındaki temel uyumsuzluk noktaları, Corn Adaları ile Paxaro Bovo ve Palmenta Cays hakkındadır.⁴² Divan, söz konusu adaların geçici eşit uzaklık çizgisi üzerindeki etkilerini tespit ederken, içtihat da yer alan farklı değerlendirmelere başvurmuştur. Çalışmanın bu aşamasında, Divan'ın söz konusu tespit ve değerlendirmeleri incelenecek ve bir takım eleştiriler yapılacaktır.

1. Corn Adaları Bağlamında BMDHS'nin 121. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağ Meselesi

a. Divan'ın Corn Adaları'nın Etkisi ve BMDHS'nin 121/3. Maddesi Çerçevesindeki Gereksiz Tespitlerine İlişkin Değerlendirmeler

Corn Adaları açısından tarafların iddiaları şu şekildedir:⁴³ Kosta Rika, Corn Adaları'nın esas nokta olmaması gerektiğini ileri sürmektedir. Kosta Rika'ya göre Nikaragua–Kolombiya kararında, bu adalar tam etki sahibi olarak kabul edilmiştir. Fakat o davada sınırlandırma bitişik sahillerle ilgili değil, karşılıklı konumlanmış olan adaların karşılıklı sahillerinin sınırlandırılması ile ilgiliydi. Buna karşın Nikaragua, Corn Adaları'nın anakaraya yakın olduğunu ve bunların esas nokta olarak ihmal edilmesinin Nikaragua sahilinin bütünleyici bir parçasının haritadan silinmesi anlamına geleceğini, bu nedenle de Corn Adaları'nın münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı üretmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu noktada Corn Adaları'nın coğrafi ve demografik özelliklerine değinmek gerekir. İki adadan oluşan ve Nikaragua egemenliğine tabi Corn Adaları, Nikaragua

⁴¹ AÇIKGÖNÜL, 2012, s. 56–57.

⁴² Bkz: Costa Rica–Nicaragua, para, 139 ve 141.

⁴³ Ibid, para, 139.

sahilinin 26 mil açığında bulunmaktadır. Büyük Corn Adası, 9.6 km² Kk Corn Adası ise 3 km² yzlmne sahiptir ve yaklaşık 7400 kişilik nüfusları bulunmaktadır.⁴⁴

Divan'a göre Corn Adaları, geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate alınmalıdır. Bu adalar hatırı sayılır bir nüfusa sahiptir ve bir ekonomik yaşamı sürdürmektedir. Bu nedenle bu adalar, BMDHS'nin 121. maddesinde yer alan bir adanın münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olması için gereken şartları fazlasıyla karşılamaktadır.⁴⁵

Görüldüğü gibi Divan, Corn Adaları'nı, BMDHS'nin 121 maddesi anlamında, tam yetkili adalar olarak kabul etmiştir. Fakat Divan'ın bu kabulü açısından da tıpkı Cayos de Perlas'ı kaya olarak kabulünde olduğu gibi gerekersizlik eleştirisi yapılabilir. Dolayısıyla Divan kararına, Cayos de Perlas'a ilişkin tespitleri açısından yukarıda yapılan eleştiriler, Corn Adaları'na ilişkin tespitleri açısından da geçerlidir. Bu bağlamda, Divan, BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartların Corn Adaları tarafından karşılandığına hükmetmiştir. Gerçekten de Divan, Corn Adaları için hatırı sayılır bir nüfus vurgusu yapmış ve kendine has bir ekonomik yaşamı bulunduğunu belirtmiştir; fakat bu kabule gerekçe olacak ltleri değerlendirme gereği duymamıştır. Söz konusu adalarda, neden ve nasıl bir ekonomik yaşam bulunduğunu ve bunun o adalara has olup olmadığını derinlemesine incelememiş, bu konuda bir veri ortaya koymamıştır. Sadece nüfusun hatırı sayılır olduğu vurgusuyla nüfusa ilişkin bir niteleme yapmıştır. Burada şöyle bir soru gündeme gelebilir: Divan, Corn Adaları'nın, 7400 kişilik nüfusu nedeniyle zaten kendine has bir ekonomik yaşama mazhar olduğunu mu kabul etmiştir? Yoksa BMDHS'nin 121/3. maddesine yer alan şartları kümülatif olarak değerlendirmeyip, sadece 7400 kişilik nüfusa sahip olmayı, tam yetkili ada statüsü elde etmek için yeterli mi saymıştır? Divan, kararda, hatırı sayılır nüfus vurgusu ile kendine has ekonomik yaşam ifadesi arasında "ve" bağlacını kullanmıştır. Bu da bize, Divan'ın Corn Adaları'nın her iki şartı da karşıladığı anlayışında olduğunu gösteren bir veri sunmaktadır. Demek ki Divan, 7400 kişilik nüfus barındıran inceleme konusu adalarda, kendine has bir ekonomik yaşamın bulunduğunu kabul etmiştir. Fakat bunun bilinçli bir

---

⁴⁴ Ibid, para, 49.

⁴⁵ Ibid, para, 140.

değerlendirme olup olmadığı tartışmaya açıktır, zira kendine has bir ekonomik yaşam şartına ilişkin hiçbir veri ortaya koymamıştır. Bu da Divan'ın, Corn Adaları'nın tam yetkili ada statüsünü haiz olduğuna hükmederken, nüfusa ilişkin nitelemesi ile sonuca gittiğini düşündürmektedir. Divan kararının, BMDHS'nin 121. maddesine ilişkin tespitlerinde baştan beri bulunan eksiklik burada da kendisini göstermektedir. Gerçekten de Divan, Güney Çin Denizi uyuşmazlığına ilişkin Hakemlik Mahkemesi kararına atıf yapmayarak, söz konusu karardaki insan yerleşimi ve kendine has bir ekonomik yaşam şartlarını tespit eden ölçütleri değerlendirmediği gibi Hakemlik Mahkemesi'nin bu iki şartın kümülatif olmadığı yönündeki değerlendirmesini de dikkate almamıştır.⁴⁶ Böylece Divan, son derece önemli bir konuda, hiçbir veri ve değerlendirme ortaya koymaksızın, emsal bir karara dayanmadan, gerekçesiz bir hükme imza atmıştır. Hüküm doğru olabilir; fakat gerekesizdir.

Demek ki Divan, gerekçesiz bir şekilde Corn Adaları'nın, BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları karşıladığını ve böylece münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı alanlarına sahip olabilecek tam yetkili ada statüsünde olduğunu kabul etmiştir. Bununla beraber Divan, Corn Adaları'nın geçici eşit uzaklık çizgisinin çizimini etkilemeyeceğini belirtmiş ve fakat düzeltilmiş sınırlandırma açısından söz konusu adalara atfedilen etkinin ise başka bir mesele olduğunun altını çizmiştir.⁴⁷ Yani burada Divan, Corn Adaları'nın esas nokta olarak geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde dikkate alınmasının, sınırlandırmanın bir sonraki aşaması olan geçici eşit uzaklık çizgisinin hakça ilkelere ulaşmak için düzeltilmesi gerektiği halde, aynı sonucu doğurmayabileceğini kastetmektedir. Dolayısıyla Divan, adaların deniz yetki alanlarına sahip olmasının başka, sınırlandırmaya etkilerinin ise başka bir mesele olduğu yönündeki sınırlandırma hukukunun yerleşmiş anlayış ve kuralını, sınırlandırma aşamaları arasındaki ayırım çerçevesinde vurgulamış olmaktadır. Divan, Cayos de Perlas'ı kaya olarak nitelemek suretiyle zaten hak sahibi olamayacağı için ilgili sahile dahil etmemiş, esas nokta olarak dikkate almamış ve sınırlandırmada etki tanımamıştır. Corn Adaları'nı ise BMDHS'nin 121/3. maddesindeki şartları taşıdıkları için tam yetkili

⁴⁶ Hakemlik Mahkemesi'nin söz konusu tespitleri ve bu konudaki değerlendirmeler için bkz: BAYILLIOĞLU, 2017, s. 437 vd.

⁴⁷ Costa Rica–Nicaragua, para, 140.

ada olarak kabul etmiş ve sınırlandırmanın ilk aşamasında ilgili sahile ilave ederek, geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate almıştır. Fakat Divan, Corn Adaları'nın, sınırlandırmanın ikinci aşamasında, yani geçici eşit uzaklık çizgisinin düzeltilmesindeki etkisinin başka olabileceğini belirtmek suretiyle söz konusu adaların esas nokta olarak dikkate alınmasının, sınırlandırmada tam etki sahibi olarak kabulü sonucunu doğurmayabileceğini belirtmiş olmaktadır. Böylece bir sınırlandırma uyumsuzluğunu çözerken, kaya olarak nitelediği Cayos de Perlas için BMDHS'nin 121/3. maddesini dolaylı yoldan dayanak olarak kullanmış ve bu şekilde sınırlandırma ile hak sahipliği arasında dolaylı bir bağ kurmuştur. Fakat söz konusu maddedeki şartları taşıdığı için tam yetkili olan bir adanın, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı için hak sahibi olmasının, sınırlandırmada mutlaka tam etki göstereceği anlamına gelmediğini de vurgulamıştır. Bu şekilde de BMDHS'nin 121. maddesi ile sınırlandırmanın ilgisizliğini zımni bir şekilde belirtmiş olmaktadır. Geline aşamada, sınırlandırma ile hak sahipliği arasındaki ilişki konusunda ortaya çıkan tablo, kısa bir açıklamayı hak etmekte ve gerektirmektedir.

b. BMDHS'nin 121/3. Maddesi ile Sınırlandırma Arasındaki Bağın Yorumu

Bu noktada bir parantez açıp genel bir tespit yapmak gerekmektedir. BMDHS'nin 121/3. maddesi, adaların sahip olacakları deniz yetki alanlarını düzenlemektedir. Bu düzenleme, sınırlandırmayla doğrudan ilgili değildir ve sınırlandırmayı düzenleme amacı da gütmemektedir. Fakat yukarıda belirtildiği gibi Cayos de Perlas örneğinde yapıldığı şekliyle dolaylı olarak sınırlandırma ile ilgi ve bağ kurulması mümkündür. Bu bağlamda BMDHS'nin 121. maddesi ile sınırlandırma arasında kurulan bağın sadece kayalar için sonuç doğurduğu görülmektedir. Gerçekten de Divan'ın Cayos de Perlas'a ve QS32'ye ilişkin yaptığı değerlendirme çerçevesinde olduğu gibi eğer bunlar, BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde kaya statüsünde ise zaten münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı hakkına sahip olmayacaklardır. Bir kaya, hak sahibi olamayacağına göre sınırlandırma açısından da etki doğurmayacaktır. Bu, BMDHS'nin düzenlemelerinin doğal ve makul bir sonucudur. Dolayısıyla bir adanın, insan oturmasına elverişli olma ve kendine has bir ekonomik yaşam şartlarını taşımadığı değerlendirilmesi yapılması ve dolayısıyla kaya statüsünde kabul edilmesi durumunda,

her ne kadar BMDHS'nin 121/3. maddesi sınırlandırma ile ilgisiz olsa da dolaylı yoldan sınırlandırmaya ilişkin bir sonuç doğurmaktadır. Fakat eğer bir ada, Corn Adaları örneğinde olduğu gibi BMDHS'nin 121/3. maddesinde öngörölen şartları taşıdığı için söz konusu maddenin 2. paragrafı anlamında tam yetkili ada olarak değerlendiriliyor ise durum değişmektedir. Bu durumda sınırlandırma açısından BMDHS'nin 121/3. maddesi tamamen ilgisiz ve sonuçsuz bir görünüme bürünecektir. Ancak bu durumda adaların deniz yetki alanına sahip olmasının başka, deniz yetki alanı sınırlandırmasına etkisinin ise başka olduğu yönündeki yerleşmiş kural işlerlik kazanacaktır. Bir başka ifadeyle adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı için hak sahibi olmasının, söz konusu deniz yetki alanlarının sınırlandırılması üzerinde etkisi olmayacağı kuralı, sadece insanların oturmasına elverişli olan veya kendine has bir ekonomik yaşamı bulunan tam yetkili adalar için geçerli bir anlayışın tezahürüdür. Gerçekten de tam yetkili bir adanın, bir başka devlete ait bir anakara veya ada ile deniz yetki alanları çakıştığı zaman o adanın hak sahibi olması, sınırlandırma bakımından doğrudan etki ve sonuç doğurmaz. Zira yukarıda da belirtildiği gibi BMDHS'nin 121/2. maddesi, maddenin 3. paragrafını saklı tutarak, bir adanın karasularının, bitişik bölgesinin, münhasır ekonomik bölgesinin ve kıta sahanlığının sınırlandırılmasının, BMDHS'de düzenlenen diğer kara parçalarına uygulanabilir hükümlerine uygun olarak yapılacağını belirtmiştir. Şu halde, tam yetkili adalar, karasuları, bitişik bölge, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlamalarında diğer kara parçaları ile eşit tutulmuştur. Dolayısıyla diğer kara parçalarının (anakaraların) deniz yetki alanları nasıl sınırlandırılıyorsa tam yetkili adalarinki de öyle sınırlandırılacaktır. Böylece münhasır ekonomik bölge sınırlandırmasında BMDHS'nin 74., kıta sahanlığı sınırlandırmasında ise 83. maddelerine müracaat edilecek ve bu maddelerde yer alan kural ve yöntemler uygulanacaktır. Zira BMDHS'nin 121/2. maddesi ile tam yetkili adalar, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırması açısından diğer kara parçaları ile aynı hükümlere tabi kılınmış ve böylece münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasına ilişkin kurallara atıf yapılmıştır.

Şu halde tam yetkili adaların, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırması açısından ilgili şart olarak değerlendirilmeleri ve hakça ilkeleri tatmin açısından hiç etki göstermemeleri veya sınırlı etki göstermeleri mümkündür. Bu durum,

BMDHS'nin 121/3. maddesi ile çelişmemektedir. Zira söz konusu madde, tam yetkili adaların sahip olacağı deniz alanlarını genel bir hüküm olarak düzenlemektedir. Fakat münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmalarına ilişkin BMDHS'nin, yukarıda belirtilen, 74 ve 83. maddeleri özel hüküm niteliğindedir ve Sözleşme'nin 121/2. maddesi bu hükümlere atıf yaparak, tam yetkili adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmalarında söz konusu özel düzenlemelerin uygulanacağını kabul etmektedir. BMDHS'nin 121/2. maddesinde, 3. paragrafın saklı tutulması da bu değerlendirmeye çelişmez. Zira söz konusu maddede 3. paragraf saklı tutularak, genel hüküm olarak insanların oturmasına elverişli olmayan veya kendine has bir ekonomik yaşamı bulunmayan kayalar dışındaki adaların (tam yetkili adaların) münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına sahip olacağı kabul edilmektedir. Bununla beraber bu düzenlemenin, söz konusu adaların, sınırlandırma açısından bir başka devletin karşılıklı ya da bitişik sahiline bakan sahillerine ilişkin bir sonucu yoktur. Bu duruma ilişkin sonuç, yukarıda belirtildiği gibi BMDHS'nin 121/2. maddesinin tam yetkili adalarla diğer kara parçalarını münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmalarında eşit tutan düzenlemesinde bulunmaktadır.⁴⁸

Demek ki BMDHS'nin 121/2. maddesinin anakaralar ile adaları eş tutan düzenlemesi, sınırlandırma açısından değil, sadece hak kazanım esası bakımından geçerlidir.⁴⁹ Sınırlandırma açısından BMDHS'nin 121/3. maddesi ile kurulan bağ da sadece kayalar için sınırlandırmada etkisizlik sonucunu doğurur. Tam yetkili adalar için BMDHS'nin 121/3. maddesi ile sınırlandırma arasında bir bağ yoktur. Bu durumda sınırlandırmaya ilişkin özel hüküm teşkil eden kurallar uygulanacaktır. Divan da inceleme konusu kararında, Cayos de Perlas ve Corn Adaları için aynen bu uygulamayı yapmış, fakat bu uygulamayı açıklayan ayrıntılı tespit ve gerekçe ortaya koymamıştır; mesela BMDHS'nin 121/2. maddesini değerlendirmemiştir. Sadece yerleşmiş kuralı ifade etmekle yetinmiştir.

⁴⁸ BMDHS'nin 121/2 ve 3. maddeleri ile sınırlandırma arasındaki ilişkiye ilişkin bu alt başlık altındaki tespitler, daha önceki bir çalışmamızdan kısmen alınmıştır. Bkz: BAYILLIOĞLU, 2010, s. 25-26.

⁴⁹ DURAN-ERGÜN, 2011, s. 186.

2. Palmenta Cays ve Paxaro Bovo'nun Durumu Hakkındaki Tartışma ve Divan'ın Civar Adalar Kumesi İctihadına Başvurusu

Divan, Cayos de Perlas ve Corn Adaları'nın durumunu yukarıdaki şekilde tespit ettikten sonra, taraflar arasında esas noktaların tespiti konusundaki bir diğer uyuşmazlık konusunu teşkil eden, Nikaragua'ya ait ve Nikaragua sahiline son derece yakın şekilde konumlanmış kucuk boyutlu adalar olan Paxaro Bovo ve Palmenta Cays'in durumuna değinmiştir. Kosta Rika, söz konusu adaların sahil boyunca uzanan konumları ve nitelikleri gereği, adacık, mercan kayalığı ve kaya niteliğini taşıdıkları, dolayısıyla münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına sahibi olamayacakları gerekçeleriyle, bunların esas nokta olarak dikkate alınmaması gerektiğini iddia etmiştir. Zira Kosta Rika'ya göre söz konusu adalar üzerinde esas nokta tayin etmek, geçici eşit uzaklık çizgisinde aşırı ve orantısız bozma etkisi yaratacaktır.⁵⁰ Nikaragua ise söz konusu adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olduklarını iddia etmemekle birlikte, bunların, Nikaragua sahilinin bütünleyici bir parçasını oluşturan civar adalar olduğunu ve bu nedenle de geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde dikkate alınmaları gerektiğini ileri sürmüştür.⁵¹ Yani, Nikaragua bunların, anakara sahilinin yakın civarında bulunmaları nedeniyle anakara sahilinin bünyesinde değerlendirilmesi gereğini ifade etmiştir. Kosta Rika ise söz konusu adaların Nikaragua sahili bünyesinde değerlendirilmesine, yani sahile ilave edilmesine karşı çıkmıştır.⁵²

Divan'ın Palmenta Cays ve Paxaro Bovo'nun sahile ilave edilmesi ve geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate alınmasına ilişkin tartışmada yaptığı tespitleri iki noktada incelemek gerekir. Bir defa Divan, Palmenta Cays'ın, sahilden 1 mil açıktaki bulunan adacıklar olduğunu, Paxaro Bovo'nun ise sahilden 3 mil açıktaki bulunan bir kaya olduğunu belirtmiştir.⁵³ Burada Divan'ın Palmenta Cays'ı oluşturan formasyonlar için adacık (islet) ibaresini kullanması eleştiriye açıktır. Zira "adacık" BMDHS'de yer alan ve hukuki nitelik ve sonuç atfedilen bir coğrafi

⁵⁰ Costa Rica–Nicaragua, para, 141.

⁵¹ Ibid, para, 141.

⁵² Ibid, para, 141.

⁵³ Ibid, para, 142.

formasyon değildir. Bu çerçevede, I. ve III. Deniz Hukuku Konferanslarında ve hazırlık çalışmalarında her ne kadar “adacık” ibaresine yer veren ve bunu niteleme amacına yönelik çeşitli teklifler gündeme gelmişse de⁵⁴ bu tekliflerden hiçbiri madde metnine yansımamıştır. Dolayısıyla pozitif hukuk anlamında, BMDHS’de hukuki nitelik ve sonuç atfedilen coğrafi formasyonlar sadece ada, kaya ve cezir yükseklikleridir. Dolayısıyla BMDHS’ne göre bir formasyon, ya tam yetkili adadır ya kayadır ya da cezir yüksekliğidir. Yani BMDHS’nde “adacık” diye bir kavram bulunmamaktadır. Aslında daha önceki bazı uluslararası yargı kararlarında da adacık ibaresinin kullanıldığı görülmektedir.⁵⁵ Uluslararası yargı organlarının, adacık ibaresini coğrafi bir terim olarak kullandıkları açıktır. Fakat bir coğrafi formasyonun, hangi şartlar altında ada veya kaya değil de adacık olarak kabul edilmesi gerektiğine ilişkin üzerinde mutabık kalınmış bir coğrafya verisi de yoktur. Eğer olsaydı, BMDHS’nin 121. maddesi metnine yansıtılırdı. Dolayısıyla inceleme konusu kararda Divan’ın, adacık ibaresini kullanması, bu bakımdan eleştiriyeye açıktır.

Yine Divan’ın Paxaro Bovo’yu kaya olarak nitelerken bunun dayanak ve gerekçesini belirtmemesi için yukarıda Divan kararına bu açıdan yapılan eleştiriler, burada da tekrarlanmalıdır.

İkinci önemli nokta ise Divan’ın Romanya–Ukrayna ve Kolombiya–Nikaragua kararlarına atıf yaparak ulaştığı “civar adalar kümesi” özelliğini, bu iki formasyon için

⁵⁴ Bu tekliflere ilişkin örnekler için bkz: JAYEWARDENE, 1990, s. 5–6; Adacık tekliflerini de içeren Deniz Yatağı Komitesi ve III. Deniz Hukuku Konferansı’nın 121. maddeye ilişkin hazırlık çalışmaları için ayrıca bkz: **The Law of the Sea Regime of Islands, Legislative History of Part VIII (Article 121) of the United Nations Convention on the Law of the Sea**, Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, United Nations, New York, 1988, *passim*.

⁵⁵ Mesela bkz: Eritrea–Yemen, Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), para, 119 ve 139, <https://www.pcacases.com/web/sendAttach/518> (erişim tarihi 19.06.2017); Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, ICJ Reports 2007, para, 136. Divan, Libya–Malta kararında (bkz: Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, ICJ Reports 1985), Filfla’yu önce üzerinde yerleşim bulunmayan bir kaya olarak nitelemiş (Ibid, para, 15) ve fakat kararın sonraki paragraflarında adacık ibaresini kullanmıştır. (Bkz: Ibid, s. 64, 68, 70, 72 ve 79.). Divan yine Kuzey Denizi Kıta Sahanlığı kararında da adacık ibaresini, ortay hat üzerinde orantısız bozma etkisi bağlamında kullanmıştır. Bkz: North Sea Continental Shelf, Judgment, ICJ Reports 1969, para, 13 ve 57.

de geçerli kılması ve uygulamasıdır.⁵⁶ Bir başka ifadeyle Divan'ın değerlendirmesine göre, Palmenta Cays ve Paxaro Bovo, anakara sahilinin bünyesiyle kaynaşmıştır. Anakara sahilin bir parçasıdır ve bu nedenle esas nokta olarak dikkate alınacaktır. Divan'ın atıf yaptığı Romanya–Ukrayna davasında uyuşmazlık konusu Ukrayna'ya ait Serpents Adası'nın durumudur. Romanya–Ukrayna kararında Divan, sahil adalarının bazı örneklerde, sahilin bir parçası olarak değerlendirildiğini, bunun özellikle sahilin civar adalar kümesinden oluşması halinde böyle olduğunu vurgulamış ve bu uygulamanın yapıldığı Eritre–Yemen Tahkimini emsal olarak göstermiştir.⁵⁷ Gerçekten de Eritre–Yemen kararında Hakemlik Mahkemesi, Dahlak Grubu'nu oluşturan formasyonları, ki bunların sayısı 350 olup büyüklerinde hatırı sayılır bir nüfus bulunmaktadır,⁵⁸ sahilin genel uzanımının bütünleyici parçalarını oluşturan adaların tipik bir rneği olarak değerlendirmiş ve karasuları açısından esas noktaların, bu ada sisteminin dış kümesinde bulunabileceğini belirtmiştir.⁵⁹ Bu bağlamda Hakemlik Mahkemesi, Eritre sahilinin bu kısımdaki esas noktaların, en dıştaki Dahlak adacıkları üzerindeki en düşük cezir hattı olduğuna hükmetmiştir.⁶⁰ Görüldüğü gibi Hakemlik Mahkemesi, Dahlak Grubu'nu, Eritre sahilinin bir parçası olarak kabul etmiştir.

Divan'ın inceleme konusu kararda, civar ada kümeleri çerçevesinde atıf yaptığı bir diğer karar olan Nikaragua–Kolombiya kararında ise Divan, Nikaragua'nın sahip olduğu 200 millik münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığının, Nikaragua sahilindeki civar adalardan itibaren ölçüleceğini belirtmek suretiyle söz konusu ada kümelerini ilgili sahilin bir parçası olarak kabul etmiř⁶¹ ve yukarıda belirtildiği gibi Cayos de Perlas dışındakileri geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde dikkate almıştır.⁶²

⁵⁶ Costa Rica–Nicaragua, para, 142. Civar adalar meselesinin Norveç–İngiltere Balıkçılık davasında da düz esas hatlar bağlamında Norveç'in Skjaergaard sahili açısından gündeme geldiği grlmektedir. Bkz: JAYEWARDENE, 1990, s. 64. Ada kümelerine ilişkin değerlendirme ve bazı devletlerin ulusal hukuk düzenlemeleri için bkz: Ibid, s. 65.

⁵⁷ Romania–Ukraine, para, 149.

⁵⁸ Eritrea–Yemen, para, 14.

⁵⁹ Ibid, para, 139.

⁶⁰ Ibid, para, 146.

⁶¹ Nicaragua–Colombia, para, 145.

⁶² Ibid, para, 201.

Ŗu halde Divan, Palmenta Cays ve Paxaro Bovo'yu, civar ada kumesi içtihadını dayanak alarak, sahilin bir parçası olarak kabul edip, ilgili sahile ilave etmiŖ ve geçici eŖit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate almıŖtır. Fakat aŖađıda görüleceği gibi geçici eŖit uzaklık çizgisini düzeltirken bunların durumuna hiç deđinmemiŖtir. Bunun nedeni, söz konusu adaları, Nikaragua anakara sahilinin içinde deđerlendirmiŖ olmasıdır. Aslında civar ada kumesi içtihadı, hak sahibi olmayan adalara, sınırlandırmada dolaylı yoldan etki vermek sonucunu doğurmaktadır. Gerçekten de sahilin civarında bulunan ve ada kumesi olarak değerlendirilmese, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olamayacak ve sınırlandırmada da etki gösteremeyecek adalar, salt anakara sahilinin genel uzanımının bir parçası olarak değerlendirmeleri neticesi, dolaylı yoldan sınırlandırmayı etkilemektedirler. Bu bir eliŖki olarak görülebilir. Zira hak sahibi olmayanlar, sınırlandırmayı etkilemektedir. Fakat bu neviden adalar, anakara sahilleriyle iliŖkileri gereği, sahilin genel uzanımı içinde kalmaları nedeniyle sahilin bünyesine dahil olarak değerlendirilmektedir. Bu değerlendirmede temel etken, deniz yetki alanı sınırlandırmalarında içtihadın ortaya koyduğu coğrafyanın üstünlüğü ilkesi ve bu ilkenin temel unsuru olan ilgili sahillerin uzunluğudur. Böylece ilgili sahilin uzunluğu tespit edilirken, anakara sahili ile yakın iliŖkisi olan adalar, sahilin bir parçası olarak kabul edilebilir ki bu da deniz yetki alanı sınırlandırmalarında temel kural olan hakça bir çözüme ulaŖılmasını sağlayabilir.

Fakat burada sorun, civar ada kümelerinin tespitinde objektif bir ltn bulunmayıŖtır. Gerçekten de bu özelliği gösteren adaların coğrafi konumları ve uzanım istikametlerinin neresi olması gerektiği, anakara sahilinden veya kümeyi oluŖturan bir diğer adadan itibaren hangi mesafede bulunmaları gerektiği veya bunların sayısı ve üzerlerinde yerleŖim olup olmasının önem arz edip etmediği gibi sorulara verilecek objektif ölçtüler içeren cevaplara ihtiyaç bulunmaktadır. Fakat uluslararası yargı organlarının kararlarından, bu konuda objektif bir lte iliŖkin bir tespit çıkarılamamaktadır. Aslında bu konudaki objektif lt yokluğu da tıpkı yukarıda belirtilen BMDHS'nin 121. maddesi açısından söz konusu olduğu gibi uluslararası yargı kararlarındaki gerekesizlikten kaynaklanmaktadır. Söz konusu kararlarda bir ada kumesinin neden civar adalar olarak değerlendirildiğine iliŖkin gerekçe ortaya konmamıŖtır. Mesela Eritre–Yemen Tahkiminde, taraflar, Dahlak Grubu'nun Eritre

sahilinin bir parçasını oluşturduğu konusunda uyuşmazlık halinde değillerdir.⁶³ Bu bir ölçüt müdür? Mesela yukarıda belirtildiği gibi inceleme konusu kararda Divan, Paxaro Bovo'yu bir kaya olarak nitelemiş, sahilden itibaren 3 mil uzakta olduğunu belirterek, Nikaragua sahilinin civarında kabul etmiş ve geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate almıştır. Divan'ın ortaya koyduğu bu veriler, bir gerekçe olarak kabul edilebilir mi? Mesela Paxaro Bovo, sahilden itibaren 4 mil mesafede konumlanmış olsaydı, Divan yine de aynı sonuca ulaşacak mıydı? Bu çerçevede Tanaka, Eritre–Yemen kararında, Serpents Adası'na nazaran anakaraya daha uzak adaların, civar adalar değerlendirmesi ile sahile ilave edilerek geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak alınmasına karşın, anakara sahiline daha yakın konumlanmış Serpents Adası için bu uygulamanın yapılmamasını eleştirmiştir.⁶⁴ Bu da bize ölçüt yokluğunu göstermektedir ki aslında bunun kaynağı, gerekçesizlik veya gerekçe eksikliğidir. Gerekçesizlik veya gerekçe eksikliğinin doğal sonucu da belirsizlik ve öngörülemezlik olarak karşımıza çıkmaktadır.

Sonuç olarak Divan, Palmenta Cays ve Paxaro Bovo'yu, BMDHS'nin 121. maddesine göre tam yetkili ada olarak kabul etmemiş olmakla birlikte civar adalar kümesi içtihadı ile ilgili sahile ilave ederek ve geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde dikkate alarak, bu adalara münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasında dolaylı etki vermiştir. Bu etki az ve küçüktür; fakat mevcuttur. Bu küçük etki, kendisini özellikle söz konusu adalar, Nikaragua'nın ilgili sahili içinde değerlendirildikleri için sınırlandırmanın nihai aşaması olan orantılılık testinde göstermektedir.⁶⁵

C. Geçici Eşit Uzaklık Çizgisinin Düzeltilmesine Adaların Etkisi

1. Corn Adaları'nın Etkisine İlişkin Tartışma ve Genel Tespitler

Divan, geçici eşit uzaklık çizgisinin çizimini tamamladıktan sonra, sınırlandırmanın diğer aşamasına geçmiştir. Bu aşamada, geçici eşit uzaklık çizgisi

⁶³ Eritrea–Yemen, para, 14 ve 114.

⁶⁴ TANAKA, 2009, s. 406–407.

⁶⁵ Divan'ın orantılılık testine ilişkin tespitleri için bkz: Costa Rica–Nicaragua, para, 159–166.

üzerinde bir düzeltme gerekip gerekmediği tespit edilecektir. Divan'ın geçici eşit uzaklık çizgisinin düzeltilmesi konusundaki tespitleri, esas itibariyle Corn Adaları'nın durumu ve sınırlandırmaya etkisine ilişkindir.

Bir defa Kosta Rika, Corn Adaları'na sınırlandırmada hiçbir etki tanınmaması gerektiğini iddia etmiş ve buna gerekçe olarak da adaların coğrafi konumlarının özellikle de anakaraya uzaklıklarının geçici eşit uzaklık çizgisinde düzeltme yapılmasını gerektiren bir ilgili şart oluşturduğunu ileri sürmüştür.⁶⁶ Nikaragua ise bu görüşe karşı çıkmış ve Corn Adaları'nın, tıpkı Kosta Rika sahili üzerindeki esas noktalar gibi eşit uzaklık çizgisinin istikameti üzerinde etki icra ettiğini ve bu etkinin karşılıklı ve dengeli olduğunu iddia ederek, Corn Adaları'na sınırlandırmada tam etki verilmesi gerektiğini belirtmiştir.⁶⁷

Divan, Corn Adaları'nın geçici eşit uzaklık çizgisinde bir düzeltmeye neden olup olmadığı ve sınırlandırmaya etkisini tespit etmeden önce Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin Bangladeş–Mynmar arasındaki davada verdiği karara atıf yapmıştır.⁶⁸ Bangladeş–Mynmar kararına⁶⁹ esas teşkil eden Mahkeme'nin önündeki uyuşmazlık konusu, Mynmar sahilinin hemen önünde konumlanmış olan Bangladeş'e ait St. Martin Adası'nın münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasına etkisinin nasıl olacağına ilişkindir.⁷⁰ Mahkeme bu konuda hüküm vermeden önce, son derece açıklayıcı genel bir ilkesel tespit yapmıştır. Mahkeme'ye göre bir adanın münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasında etkisi, coğrafi gerçeklikler ve somut olayın özelliklerine göre değişir; bu bağlamda bu konuda genel bir kural bulunmamaktadır. Her somut olay eşsizdir ve spesifik bir muameleyi gerektirir; temel

---

⁶⁶ Ibid, para, 151.

⁶⁷ Ibid, para, 152.

⁶⁸ Ibid, para, 153.

⁶⁹ Karar metni için bkz: Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012.

⁷⁰ Bu konuda tarafların argümanları için bkz: Ibid, para, 298–315. Karar hakkında bir değerlendirme için bkz: ERDEM, Merve, “Bangladeş–Mynmar Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Davası Işığında Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi'nin Kuruluşuna İlişkin Bir Değerlendirme”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2015, Cilt: 64, s. 342 vd.

amaç ise hakça bir çözüme ulaşmaktır.⁷¹ Mahkeme'nin bu tespiti, deniz alanı sınırlandırmalarındaki temel bir ilkeyi veciz bir şekilde ortaya koymuştur. Böylece zaten genel kabul gören, yerleşmiş bir ilkeyi ayrıca ve açıkça vurgulaması bakımından önem taşımaktadır. Münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırması açısından St. Martin Adası'nın durumu, esas noktaların belirlenmesi sırasında gündeme gelmiştir. Mahkeme, Ada'nın, kara sınırının bitiş noktası olan Naaf Nehri'nin Mynmar tarafında ve Mynmar anakara sahilinin hemen önünde konumlanması neticesi, Mynmar sahilinin deniz yönü projeksiyonunu bloke etmesi nedeniyle, aksi kabulün, sınırlandırma çizgisi üzerinde haksız bozma etkisi yaratacağı gerekçesiyle Ada'yı, esas nokta olarak dikkate almamıştır.⁷² Mahkeme bu noktada, Romanya–Ukrayna kararında, Divan'ın bir tespitini dayanak olarak kullanmıştır. Gerçekten de yukarıda da belirtildiği gibi söz konusu kararda Divan öncelikle, Serpents Adası sahillerinin çok kısa olması nedeniyle ilgili sahillerinin toplam uzunluğu açısından gerçek bir fark yaratmayacağını belirtmiştir.⁷³ Akabinde ise Serpents Adası'nın, ilgili sahil kapsamında kabulünün, Ukrayna sahiline haksız ve ilgisiz bir unsur eklemek anlamına geleceğini, bunun da deniz yetki alanı sınırlandırma hukuku ve uygulamasına aykırı şekilde coğrafyanın yeniden şekillendirilmesi sonucunu doğuracağını belirterek, geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde, Ada'yı, esas nokta olarak dikkate almamıştır.⁷⁴ Görüldüğü gibi Mahkeme, Divan'ın bu kararına atıfla, sınırlandırmanın ilk aşamasında, St. Martin Adası'nı, aksi kabulün, coğrafyanın yeniden şekillendirilmesi sonucunu doğuracağı gerekçesiyle dikkate almamıştır.

Akabinde, sınırlandırmanın ikinci aşamasında, St Martin Adası'nın, geçici eşit uzaklık çizginin düzeltilmesini gerektiren bir ilgili şart oluşturup oluşturmadığı meselesi üzerinde durulmuştur. Mahkeme, konumu nedeniyle Ada'ya münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasında etki tanımının, Mynmar sahilinin deniz yönü projeksiyonunu bloke edecek şekilde sınırlandırma çizgisi üzerinde haksız bozma etkisi yaratma sonucu doğuracağını, eşit uzaklık çizgisi üzerindeki bu bozma etkisinin de

⁷¹ Bangladesh–Myanmar, para. 317.

⁷² Ibid, para, 265.

⁷³ Romania–Ukraine, para, 102.

⁷⁴ Ibid, para, 149.

sahilden itibaren 12 milden sonra daha da artacağını belirtmiştir.⁷⁵ Bu nedenle de Mahkeme, Ada'nın ilgili şart oluşturmadığını belirtmiş ve münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sınırlandırma çizgisinin çiziminde Ada'ya etki verilmemesine hükmetmiştir.⁷⁶ Churchill, Divan'ın kararda, Ada'nın geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta olarak dikkate alınmaması ile aynı nedenle, ilgili şart olarak kabul edilmediğini belirtmiştir.⁷⁷ Yazara göre bu tespit, adaların hem geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde hem de ilgili şart olarak düzeltilmesinde etken olması nedeniyle kafa karıştırıcı gözükmektedir; fakat burada adaların bu uygulamalardan sadece birisi için dikkate alındığı yorumu yapılabilir.⁷⁸ Böylece Mahkeme, esas nokta olarak dikkate almamak suretiyle adaya sınırlandırmada etki vermemiştir. Kararda söz konusu etkisizliğinin, ağırlıklı olarak kesme etkisine dayandığı belirtilmiştir.⁷⁹

2. Divan'ın Corn Adaları İçin Yarım Etki Uygulaması ve Gerekçe Sorunu

İnceleme konusu kararda ise Divan, Corn Adaları'nın etkisine ilişkin olarak, söz konusu adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı için hak sahibi olsa da anakara sahillerinden 26 mil uzaklıkta konumlandıklarını ve geçici eşit uzaklık çizgisine etkilerinin, boyutları itibariyle orantısız olduğunu belirtmiştir.⁸⁰ Bu nedenle Divan, sınırlı boyutları ve anakara sahillerinden hatırı sayılır uzaklıkları göz önüne alındığında, söz konusu adalara yarım etki verilmesinin uygun olacağını, bunun da Kosta Rika lehine geçici eşit uzaklık çizgisinin düzeltilmesi anlamına geleceğini belirtmiştir.⁸¹

Görüldüğü gibi Divan, kararın önceki aşamasında Corn Adaları'nı geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde esas nokta almakla ve tam etki vererek çizgiyi çizmekle beraber, bu tam etkinin, aslında açıkça altını çizmese de hakça bir sonuç

⁷⁵ Bangladesh–Myanmar, para, 318.

⁷⁶ Ibid, para, 319.

⁷⁷ CHURCHILL, Robin, “The Bangladesh/Myanmar Case: Continuity and Novelty in the Law of Maritime Boundary Delimitation”, **Cambridge Journal of International and Comparative Law**, Year: 2012, Vol: 1, s. 144.

⁷⁸ Ibid, s. 144.

⁷⁹ AÇIKGÖNÜL, 2016, s. 62.

⁸⁰ Costa Rica–Nicaragua, para, 153.

⁸¹ Ibid, para, 154.

doğurmayacağını ifade etmiştir. Buna dayanak olarak da s3z konusu adaların anakaraya uzaklıklarını ve k3çük boyutlarını vermiştir.

Divan bu noktada Kosta Rika'nın içbükey sahilinin ilgili şart olarak kabulü (kesme etkisi nedeniyle) ve sahilin bu uzanımı nedeniyle geçici eşit uzaklık çizgisinin ayarlanması talebi ile Corn Adaları'na verilen yarım etkiyi telif eden bir yorum yapmıştır. Divan'a g3re iddia edilen kesme etkisi, Corn Adaları'na bir kez yarım etki verilmek suretiyle daha da az 3nemli hale gelmiştir.⁸² B3ylece Divan, kesme etkisine dayanarak geçici eşit uzaklık çizgisini d3zeltmemek ve kesme etkisi ile doğrudan bağlantı kurmamakla beraber, Corn Adaları'na yarım etki vererek, Kosta Rika sahilinin oluşturduğu dezavantajı, Kosta Rika lehine dengelemiştir. Bunun hakça bir sonuç olduğu kabul edilebilir. Zira zaten sahilinin genel uzanımı nedeniyle dezavantajlı olan Kosta Rika sahili karşısında, Corn Adaları'na bir de tam etki vermek, hakça bir sonuç doğurmazdı. Divan, Corn Adaları'na yarım etki verilmesi ile kesme etkisinin daha az 3nemli hale geldiği y3n3ndeki tespiti ile kesme etkisinin varlığını kabul etmiştir. Fakat Divan, kesme etkisini açıkça değerlendirip, Corn Adaları'na yarım etki vermesinin temel dayanağı yapmamıştır. Divan'ın temel dayanağı, Corn Adaları'nın boyut ve anakaraya uzaklığıdır ki aslında bu, ilgili şartlara tekab3l eder. Aslında burada Divan, her ne kadar Corn Adaları için açıkça ilgili şart tespiti yapmasa da benimsediği 3 aşama yaklaşımının ikinci aşamasından çıkan sonuç nedeniyle s3z konusu adalar için bu tespiti yaptığı s3ylenmelidir. Bu bağlamda Divan, s3z konusu adalara yarım etki vermek suretiyle, ilgili şart olarak sonuç doğurmalarını sağlamıştır.

Son olarak Divan'ın Corn Adaları'nın sınırlandırmadaki etkisine ilişkin ulaştığı h3kme değinmek gerekir. Burada g3ndeme gelen soru şudur: Divan neden sınırlandırma açısından Corn Adaları'na yarım etki vermiştir? Divan kararda, yukarıda da belirtildiği gibi Bangladeş–Mynmar kararındaki, Mahkeme'nin bir adanın m3nhasır ekonomik b3lge ve kıta sahanlığı sınırlandırmasında etkisi konusunda genel bir kural bulunmadığı, bunun coğrafi gerçeklikler ve somut olayın 3zelliklerine g3re değişeceği, her somut olayın eşitiz olduğu ve spesifik bir muameleyi gerektirdiği, temel amacın ise hakça bir 3z3me ulaşmak olduğu şeklindeki genel tespitine atıf yapmıştır. Bu tespitten çıkan

---

⁸² Ibid, para, 156.

sonuç, her sınırlandırma alanının farklı coğrafi özellikler gösterdiği ve nihai amaç olan hakça ilkelere ulaşmak için adalara her somut olayda farklı muamele yapılması gerektiği şeklinde dir. Divan da Corn Adaları'nın, anakaraya hatırı sayılır uzaklıkları ve sınırlı boyutları nedeniyle geçici eşit uzaklık çizgisi üzerindeki etkilerinin orantısızlık doğuracağını ve bu adalara yarım etki vermenin uygun olacağını belirtmek suretiyle yarım etki uygulaması yapmıştır. Fakat bu, söz konusu adalara sınırlandırma açısından verilen yarım etkinin gerekçesini tam olarak ifade etmekten uzaktır. Madem söz konusu adalar, anakaradan hatırı sayılır bir uzaklıkta konumlanmıştır ve küçüktür, o halde neden ihmal edilmemişlerdir? Spesifik bir muamele olarak yarım etki değerlendirmesine neden olan inceleme konusu somut olayın eşit nitelik ve farklı coğrafi özellik ve verileri nelerdir? Divan, spesifik olarak çok açık ve kesin bir şekilde Corn Adaları'nın sınırlandırmada yarım etki göstermesinin uygun olacağını belirtmiştir. Fakat bunun neden hakça bir sonuç olduğunu tam olarak açıklamamıştır. Söz konusu adalara yarım etki tanımakla hakça çözüm arasında bağlantı kurmamıştır. Divan'ın Corn Adaları'nın sınırlandırmaya etkisine ilişkin olarak ulaştığı çözüm, hakça ilkeleri tatmin eden bir sonuç doğurabilir ve sınırlandırma hukukuna uygun olabilir. Fakat kararda, bunun kaynak ve nedenini tam olarak belirtmeme eksikliği bulunmaktadır. Görüldüğü gibi kararın adaların durumuna ilişkin olarak geneline hakim olan gerekçesizlik olgusu, burada da kendini göstermiştir.

Divan kararında, Corn Adaları'na yarım etki verilmesini haklı çıkaran bir gerekçe olarak kabul edilebilecek en önemli husus, kanımızca, kararın 62. sayfasında yer alan haritadır.⁸³ Söz konusu haritada, Corn Adaları'na, tam etki ve yarım etki verilmesi ile hiç etki verilmemesi ihtimallerine göre yan sınırın istikameti gösterilmiştir. Haritadan açık şekilde, söz konusu adalara tam etki verilmesinin, haksız olacağı ve Kosta Rika anakara sahilinin deniz yönü projeksiyonunu kapatarak kesme etkisini arttıracaağı grlmektedir. Söz konusu adalara hiç etki verilmemesi halinde ise Kosta Rika'ya önemli miktarda münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı alanı kazandırılacaktır. Fakat bu durum, her ne kadar küçük ve ait olduğu devletin (Nikaragua'nın) anakarasından belli bir uzaklıkta olsa da yanlış tarafta konumlanmamış ve önemli

---

⁸³ Harita için bkz: Ibid, s. 62.

sayılabilecek bir nüfusa ve sosyo–ekonomik hayata sahip bir ada grubunun sınırlandırmada ihmali anlamına gelecektir ki bunun, hakça bir çözüm olduğunu varsaymak, sınırlandırma alanının somut özellikleri bağlamında (mesela bu adalar sınırlandırma alanındaki en büyük adalardır) pek mümkün gözükmemektedir. Fakat kanımızca karardaki sorun, Divan’ın bunu, haritadaki açıklıkla açıklamayıp, hakça ilkelere ve sınırlandırma hukukunun verilerine tam olarak dayandırıp tatmin edici bir gerekçe oluşturacak şekilde ortaya koymamasıdır.

Divan kararında bu açıdan görünen bir diğer eksiklik, uluslararası yargı içtihadında daha önce adaların sınırlandırmadaki etkisine ilişkin olarak yapılan yarım etki uygulama ve değerlendirmelerine hiç değinilmemesidir. Gerçekten de yarım etki uygulaması, İngiltere–Fransa Tahkiminde verilen Hakemlik Mahkemesi kararında da yapılmıştır.⁸⁴ Hakemlik Mahkemesi, İngiltere’ye ait Scilly Adaları’nın konumunun, katı bir ortay hat yönteminden başkasını haklı çıkararak bir özel şart olduğunu kabul etmiştir.⁸⁵ Bu çerçevede, Hakemlik Mahkemesi en uygun yöntemin, Scilly Adaları’nı İngiliz anakara sahili olarak dikkate almakla beraber eşit uzaklık çizgisinin çiziminde söz konusu adalara tam etkiden daha az etki vermek olduğunu belirtmiştir.⁸⁶ Hakemlik Mahkemesi nihai olarak devletlerarası uygulamalarda, anakara karasularının dışında bulunan adaların sınırlandırma açısından kısmi etkili değerlendirildiği birçok örnek olduğunu vurgulayarak, söz konusu adalara yarım etki vermiş ve bunun hakça ilkelere hizmet eden ve haksızlığı azaltan bir sonuç olduğuna hükmetmiştir.⁸⁷ Söz konusu kararda Hakemlik Mahkemesi’nin Scilly Adaları’nın kıta sahanlığı sınırlandırmasında yarım etkili olarak değerlendirmesi için karar metninde akademik nitelikli tartışmalara giriştiği ve derinlikli değerlendirmeler yaptığı görülmektedir.⁸⁸ Bu bağlamda, ilgili şart değerlendirmeleri yapmış ve hakça ilkelerle bağlantı kurarak sonuca ulaşmıştır.

⁸⁴ Metin için bkz: Arbitration between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic on the Delimitation of Continental Shelf, Decisions of the Court of Arbitration dated 30 June 1977 and 14 March 1978, **International Legal Materials**, Year: 1979, Vol: 18, s. 397–494.

⁸⁵ Ibid, para, 245.

⁸⁶ Ibid, para, 249.

⁸⁷ Ibid, para, 251.

⁸⁸ Bkz: Ibid, para, 243–251.

Dolayısıyla yarım etki değerlendirmesi için bu çerçevede gerekçe ortaya koyabilmiştir ve bu değerlendirmelerin toplamı olan gerekçe, tatmin edicidir. Karardaki değerlendirmelerin, meseleye ışık tutan didaktik yönü bulunduğu ve adaların etkisine ilişkin önemli bir emsal ortaya koyduğu açıktır. Fakat Hakemlik Mahkemesi kararındaki derinliğin, inceleme konusu Divan kararında bulunduğu söylenemez.

Adalara sınırlandırmada yarım etki verilmesi yönünde gösterilebilecek bir diğer örnek, Divan'ın Tunus-Libya davasında verdiği karardır.⁸⁹ Kararda, Tunus'a ait ve Tunus anakarasının hemen yakınında konumlanmış bulunan 180 km² yüzölçümüne sahip Kerkennah Adaları'nın sınırlandırmaya etkisi meselesi gündeme gelmiştir.⁹⁰ Divan, Kerkennah Adaları ve çevresindeki cezir yükseklikleri ve adacıkların, boyut ve konumları itibariyle sınırlandırma açısından Divan tarafından nitelenmesi gereken ilgili şart olduklarını vurgulamıştır.⁹¹ Divan, devletlerarası uygulamalarda, sahile yakın konumlanan adaların sınırlandırma açısından kısmi etkili değerlendirildiği birçok örnek olduğunu vurgulamış ve Kerkennah Adaları'nın konumunu dikkate alarak, sınırlandırma açısından yarım etki atfetmenin yeterli olduğunu belirtmiştir.⁹² Divan nihai olarak, söz konusu adaların mevcudiyet ve konumlarını ilgili şart olarak değerlendirip, hakça ilkelere dayandırmıştır.⁹³

Adalara sınırlandırmada yarım etki verilmesi yönünde gösterilebilecek bir diğer örneğe, Divan'ın Kanada ile ABD arasındaki, Maine Körfezi davasında verdiği kararda tesadüf edilmektedir.⁹⁴ Kararda, Kanada'ya bağlı Nova Scotia'nın güneybatısında konumlanmış Seal Adası'nın durumu, eşit uzaklık çizgisinin düzeltilmesi açısından orantıyı sağlamak için gündeme gelmiştir. Seal Adası, üzerinde yerleşim bulunan, 2,5 mil uzunluğunda ve deniz seviyesinden 50 feet yukarıda yer alan bir adadır.⁹⁵ Divan,

⁸⁹ Metin için bkz: Continental Shelf, (Tunisia / Libyan Arab Jamahiriye), Judgement, ICJ Reports, 1982.

⁹⁰ Libya ve Tunus'un söz konusu adaların etkisine ilişkin temel argümanları için bkz: Ibid, para, 79.

⁹¹ Ibid, para, 128.

⁹² Ibid, para, 129.

⁹³ Bkz, Ibid, para, 133 (A ve B).

⁹⁴ Metin için bkz: Delimitation of Maritime Boundary in Gulf of Maine Area, Judgment, ICJ Reports, 1984.

⁹⁵ Ibid, para, 222.

sınırlandırma açısından, Nova Scotia sahili ile sahilin önünde konumlanan Seal Adası'nın güney batı istikametindeki mesafenin tümünde birlikte değerlendirilmesinin, aşırı ve ölçüsüz olacağını belirtmiş ve bu nedenle de Seal Adası'na yarım etki vermenin uygun olacağına hükmetmiştir.⁹⁶ Divan bu uygulama ve değerlendirme için teknik uzmanlar raporunu dayanmış ve orantılılığı ön plana çıkarmıştır.⁹⁷

Tunus–Libya ve Kanada–ABD kararlarındaki yarım etki uygulama ve değerlendirmeleri, her ne kadar İngiltere–Fransa kararındaki kadar derinlikli değilse de Kosta Rika–Nikaragua kararındaki kadar da gerekçe fukarası değildir. Şüphesiz, Kanada–ABD kararında Seal Adası'na sınırlandırmada yarım etki verilmesinin gerekçesi, Tunus–Libya kararında Kerkennah Adaları için yapılan yarım etki uygulamasına nazaran daha esaslı dayanaklı ve ikna edicidir. Yine de Tunus–Libya kararında en azından, ilgili şart değerlendirmeleri ve hakça ilkeler bağlamında bir gerekçe ortaya koyma çabası olduğu söylenebilir. Dolayısıyla inceleme konumuz karara nazaran, her iki karardaki yarım etki uygulamasını haklı çıkaran daha sağlam dayanak ve gerekçelerden söz edilebilir. Bu, özellikle Seal Adası için yapılan değerlendirmeler açısından böyledir.⁹⁸

Divan inceleme konusu kararda, daha önce adaların sınırlandırmadaki rolleri konusunda yarım etki uygulamasının yapıldığı bu örnek kararlara atıf yapmamış ve bu kararları emsal olarak göstermemiştir. Hatta devletlerarası uygulamalara bile vurgu yapmamıştır. Divan, bu tutumu ile sanki adaların sınırlandırmada yarım etki göstermesini, verili bir değer olarak kabul etmiştir. Divan'ın bu tutumu, tıpkı BMDHS'nin 121/3. maddesini yorumlayan Güney Çin Denizi Tahkimindeki Hakemlik Mahkemesi kararına hiç değinmemesine benzemektedir.

Demek ki Divan, içtihatla yarım etki uygulamasına ilişkin örnekler bulunmasına rağmen, bu içtihadı görmezden gelmiş ve dayanak alma, en azından atıf yapma ihtiyacı

⁹⁶ Ibid, para, 222.

⁹⁷ Bkz: Ibid, para, 222 ve s. 347–352.

⁹⁸ Adalara sınırlandırmada yarım etki verilmesine ilişkin olarak burada genel hatlarıyla incelenen üç örnek karar hakkında doktrindeki görüşler çerçevesinde yapılan ayrıntılı değerlendirmeler için bkz: DURAN–ERGÜN, 2011, s. 198–222.

duymamıştır. Bu, hüküm verme tekniği açısından ilginçtir ve bir eksiklik nedenidir. Zaten bu eksiklikler, yukarıda belirttiğimiz diğerleriyle beraber, gerekçesizlik ve eksik gerekçe olgusu olarak karşımıza çıkmaktadır.

SONUÇ

Adaların deniz yetki alanı sınırlandırmalarındaki etkisi, çokça gündeme gelen ve tartışılan bir meseledir. Deniz yetki alanı sınırlandırmalarında adaların etki göstermesi veya göstermemesi açısından, nihai olarak hakça ilkelere uygun bir çözüm çerçevesinde uluslararası yargı organları farklı yöntem ve değerlendirmeler benimsemiştir. Bu yöntem ve değerlendirmeler, bazen sınırlandırmanın ilk aşamasında ilgili sahiller tespit edilirken, BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesinde kaya olarak niteleyip dikkate almamak veya dikkate alıp geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde tam etki verip sonradan hakça bir sonuç için hiç etki vermemek veya yarım etki vermek şeklinde olabilmektedir. Bunun gibi bir ada, etki sahibi kabul edilmekle beraber, sahip olması muhtemel münhasır ekonomik bölge veya kıta sahanlığı alanlarının zaten bir başka anakara veya ada ile örtüşmesi nedeniyle coğrafî nedenlerle de sınırlandırmada dikkate alınmayabilmektedir. Bu ihtimalde ada, sanki kayaymış gibi işlem görmektedir. Bir başka değerlendirme şekli de aslında, BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları karşılamadığı için kaya statüsünü haiz ve münhasır ekonomik bölge veya kıta sahanlığı sahibi olmayan adaları, civar ada kümesi içtihadı ile anakara bünyesinde değerlendirip, ilgili sahile ilave ederek, sınırlandırmada dolaylı etki verilmesidir.

İnceleme konumuz olan Kosta Rika–Nikaragua kararında da Divan, bu yöntem ve değerlendirmelere başvurmuştur. Bu bağlamda Cayos de Perlas'ı, BMDHS'nin 121/3. maddesinde şartları taşımadığı gerekçesiyle kaya statüsünde kabul etmiş ve münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına sahip olamayacağı gerekçesiyle Nikaragua'nın ilgili sahiline ilave etmemiştir. Aynı şekilde Paxaro Bovo'yu da kaya statüsünde değerlendirmiştir. Corn Adaları'nı ise BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartları karşılayan tam yetkili adalar olarak niteleyerek, bu adaların münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına sahip olabileceklerini kabul etmiştir. Bununla beraber, Divan'ın BMDHS'nin 121/3. maddesi çerçevesindeki bu kabul ve değerlendirmeleri, açık ve

doyurucu gerekçeden yoksundur. Hangi neden ve veriler çerçevesinde, söz konusu adaların, üzerinde insan oturmasına elverişli veya kendilerine has bir ekonomik yaşam sahibi olup olmadıkları değerlendirilmemiştir. Bu bağlamda Divan, Güney Çin Denizi Tahkiminde, Hakemlik Mahkemesi'nin BMDHS'nin 121/3. maddesinde yer alan şartlar için ortaya koyduğu ölçüt ve yorumlara hiç değinmemiş ve bunları, incelediği davadaki adalar için esas almamıştır. Söz konusu karara atıf bile yapmamıştır. Bu, çok ciddi bir eksiklik olarak kabul edilmelidir.

Divan, Paxaro Bovo ve Palmenta Cays açısından, uluslararası yargı içtihadında bulunan civar adalar kümesi içtihadını uygulamak suretiyle, söz konusu adaları Nikaragua'nın ilgili sahiline ilave etmiştir. Böylece, aslında münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığına sahip olamayacak söz konusu adaların, deniz yetki alanlarının sınırlandırılmasında dolaylı yoldan etki doğurmasını sağlamıştır. Bununla beraber uluslararası yargının, civar adalar kümesi içtihadında en başından itibaren bulunan ve bu nitelermeyi sonuçlayan etken ve veriler konusundaki objektif ölçüt eksikliği, bu kararda da göze çarpmaktadır.

Divan'ın, Corn Adaları ve Cayos de Perlas için BMDHS'nin 121. maddesi çerçevesinde yaptığı gerekçesiz tespitler neticesi, söz konusu düzenlemenin 2. ve 3. paragrafları ile sınırlandırma arasındaki ilişki meselesi gündeme gelmiştir. Her ne kadar BMDHS'nin 121/3. maddesinin sınırlandırmayla doğrudan bir ilgisi bulunmasa da Divan'ın Cayos de Perlas örneğinde ve önceki bazı kararlarındaki gibi bir ada için kaya nitelmesi yapılıyor ise o halde söz konusu düzenleme sınırlandırma açısından dolaylı yoldan etki doğurmaktadır. Zira bir kaya, münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı üzerinde hak sahibi olamadığına göre bu alanların sınırlandırılmasında da etkisiz olacaktır. Fakat eğer ortada bir tam yetkili ada mevcut ise o halde BMDHS'nin 121. maddesi ile sınırlandırma tamamen ilgisiz hale gelecek ve maddenin 2. paragrafı çerçevesinde tam yetkili adalar, sınırlandırmada anakaralarla aynı hükümlere tabi kılındığı için sınırlandırma hükümleri uygulanacaktır. Bu sınırlandırma faaliyeti esnasında tam yetkili adaların, ilgili şart olarak değerlendirilmeleri ve hakça ilkeleri tatmin için sınırlı etki doğurmaları veya hiç etki doğurmamaları mümkündür ve bazı vakalarda gereklidir. Zira sınırlandırma konusundaki BMDHS hükümleri ve örf ve adet

hukuku kuralları ile doktrin ve içtihadın açıkça ortaya koyduğu gibi bir adanın tam yetkili ada şeklinde nitelenmesi ve bunun sonucu olarak münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı sahibi olarak kabulü, söz konusu adanın sınırlandırmada mutlaka tam etki doğurması zorunluluğunu beraberinde getirmemektedir. Dolayısıyla ancak tam yetkili adalar için Divan'ın Corn Adaları için vurguladığı gibi adaların hak sahibi olmasının başka sınırlandırmaya etkisinin ise başka olduğu şeklindeki yerleşmiş ilke işlerlik kazanacaktır.

Nitekim Divan, Corn Adaları'na, geçici eşit uzaklık çizgisinin çiziminde tam etki vermekle beraber, sınırlandırma sürecinin ikinci aşamasında, bu etkinin, söz konusu adaların, anakaraya uzaklık ve boyutları itibariyle orantısız olduğunu değerlendirmiştir. Böylece söz konusu adalara yarım etki verilmesine hükmetmiş ve Kosta Rika lehine geçici eşit uzaklık çizgisini düzeltilmiştir. Fakat Divan'ın, söz konusu yarım etkinin nedenlerini karar metninde açıkça gerekçelendirmesi, yarım etki uygulaması ile hakça bir sonuç arasında bağlantı kurması beklenirdi. Ayrıca Divan'ın, adalara sınırlandırmada yarım etki verilen önceki kararlara hiç değinmemesi de bir eksiklik olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnceleme konusu kararda, yukarıda belirtilen muhtelif yönlerde tesadüf edilen gerekçesizlik veya eksik gerekçe örneklerine rağmen, Divan'ın sınırlandırma hukukunun temeli olan hakça bir çözüme ulaştığı kabul edilebilir. Fakat bu gerekçesizlik ve eksik gerekçe olgusunun belirsizlik yarattığı ve öngörülebilirlik açısından risk taşıdığı açıktır. Dolayısıyla her ne kadar yukarıda etraflıca açıklandığı gibi Divan'ın inceleme konusu kararında ve değinilen uluslararası yargı içtihadında, adalara ilişkin farklı değerlendirmelerle birçok vakada hakça olarak değerlendirilebilecek sonuçlar ortaya çıkmışsa da eleştiri konusu gerekçesizlik veya eksik gerekçe olgusunun sürmesi halinde, ilerideki davalar için hakça sonuçların devamının bir garantisi olmayabilir. Böylece sınırlandırma konusunda komşu bir devletle anlaşamayan devletler açısından uluslararası yargıya başvuru, riskli hale gelebilecektir. Zira uluslararası yargı organlarının, bundan sonraki kararlarında şapkadan tavşan çıkarma ihtimali bulunmadığı, kanımızca ileri sürülemez.

KAYNAKÇA**Kitap ve Makaleler:**

ACER, Yücel, “Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Hukuku”, **Doğu Akdeniz’de Hukuk ve Siyaset**, (Yayıma Hazırlayan: S.H. Başeren), Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Ankara, 2013, (s. 307–326).

AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre, **Deniz Yetki Alanlarının Hakça İlkeler Çerçevesinde Sınırlandırılması**, Legal, İstanbul, 2012.

AÇIKGÖNÜL, Yunus Emre, “Reflections on the Principle of Non–Cut Off: A Growing Concept in Maritime Boundary Delimitation”, **Ocean Development & International Law**, Year: 2016, Vol: 47, (s. 52–71).

AKSAR, Yusuf, **Teori ve Uygulamada Uluslararası Hukuk I**, 4. Baskı, Seçkin, Ankara, 2017.

BAYILLIOĞLU, Uğur, “Uluslararası Adalet Divanının Romanya ile Ukrayna Arasındaki Deniz Alanı Sınırlandırmasında Serpents Adasının Etkisine İlişkin Tespitleri”, **Çankaya University Journal of Law**, Yıl: 2010, Vol: 7, (s. 23–41).

BAYILLIOĞLU, Uğur, “Güney Çin Denizi Tahkiminde Hakemlik Mahkemesi’nin İnsanlığın Ortak Mirası ve Diğer Devletlerin Deniz Alanlarına Sağladığı Koruma: Ada Statüsünün Sınırlanması”, **Türkiye Barolar Birliği Dergisi**, Yıl: 2017, Sayı: 130, (s. 419–456).

BOWETT, Derek, “Islands, Rocks, and Low–Tide Elevations in Maritime Boundary Delimitations”, **International Maritime Boundaries Volume, I** (ed. J. I. Charney–L. M. Alexander), Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1996, s. (131–151).

- CHURCHILL, Robin, “The Bangladesh/Mynmar Case: Continuity and Novelty in the Law of Maritime Boundary Delimitation”, **Cambridge Journal of International and Comparative Law**, Year: 2012, Vol: 1, (s.137–152).
- CHURCHILL, R.R.–LOWE, A.V., **The Law of the Sea**, Third Edition, Manchester University Press, Manchester, 2014.
- ÇELİK, Edip, **Milletlerarası Hukuk Birinci Cilt**, İkinci Baskı, Fakülteler Matbaası, İstanbul, 1969.
- DURAN, Gökhan Yaşar–ERGÜN, Çağdaş Evrim, **Uluslararası Hukukta Adalar**, Çakmak Yayınevi, Kocaeli, 2011.
- ERDEM, Merve, “Bangladeş–Mynmar Deniz Alanlarının Sınırlandırılması Davası Işığında Uluslararası Deniz Hukuku Mahkemesi’nin Kuruluşuna İlişkin Bir Değerlendirme”, **Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi**, Yıl: 2015, Cilt: 64, (s. 329–364.)
- EVANS, Malcolm D., **Relevant Circumstances and Maritime Delimitation**, Clarendon Press, Oxford, 1989.
- GÖKALP, İbrahim, **Milletlerarası Adalet Divanı’nın Deniz Alanlarının Sınırlandırılmasına Dair Kararlarında Dikkate Aldığı İlkeler**, Beta, İstanbul, 2008.
- JAYEWARDENE, Hiran W., **The Regime of Islands in International Law**, Martinus Nijhoff Publishers, Dordrecht/Boston/London, 1990.
- KWIATKOWSKA, Barbara, “Equitable Maritime Boundary Delimitation–A Legal Perspective”, **International Journal of Estuarine and Coastal Law**, Year: 1988, Vol: 3, (s. 287–304).
- NELSON, L.D.M., “The Roles of Equity in the Delimitation of Maritime Boundaries”, **American Journal of International Law**, Year: 1990, Vol: 84, (s. 837–854).

ÖZMAN, M. Aydoğan (çev.), **Birleşmiş Milletler Üçüncü Deniz Hukuku Konferansı Birleşmiş Milletler Deniz Hukuku Sözleşmesi**, İstanbul Deniz Ticaret Odası, İstanbul, 1984.

PAZARCI, Hüseyin, **Uluslararası Hukuk Dersleri I. Kitap**, 9. Baskı, Turhan Kitabevi, Ankara, 2001.

TANAKA, Yoshifumi, “Reflection on Maritime Delimitation in the Romani/Ukraine Case Before the International Court of Justice”, **Netherlands International Law Review**, Year: 2009, Vol: 56, s. (397–427).

WEIL, Prosper, **The Law of Maritime Delimitation–Reflections**, Grotius Publications Ltd, Cambridge, 1989.

Kararlar:

North Sea Continental Shelf, Judgment, ICJ Reports 1969.

Arbitration between the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the French Republic on the Delimitation of Continental Shelf, Decisions of the Court of Arbitration dated 30 June 1977 and 14 March 1978, **International Legal Materials**, Year: 1979, Vol: 18, (s. 397–494).

Continental Shelf, (Tunisia / Libyan Arab Jamahiriye), Judgement, ICJ Reports, 1982.

Delimitation of Maritime Boundary in Gulf of Maine Area, Judgment, ICJ Reports, 1984.

Continental Shelf (Libyan Arab Jamahiriya/Malta), Judgment, ICJ Reports 1985.

Eritrea–Yemen, Award of the Arbitral Tribunal in the Second Stage of the Proceedings (Maritime Delimitation), <https://www.pcacases.com/web/sendAttach/518> (erişim tarihi 19.06.2017) (Eritrea–Yemen).

Territorial and Maritime Dispute between Nicaragua and Honduras in the Caribbean Sea (Nicaragua v. Honduras), Judgment, ICJ Reports 2007.

Maritime Delimitation in the Black Sea (Romania v. Ukraine), Judgment, ICJ Reports, 2009. (Romania–Ukraine).

Territorial and Maritime Dispute (Nicaragua v. Colombia), Judgment, ICJ Reports 2012. (Nicaragua–Colombia).

Delimitation of the maritime boundary in the Bay of Bengal (Bangladesh/Myanmar), Judgment, ITLOS Reports 2012. (Bangladesh–Myanmar).

PCA Case No: 2013–19, In The Matter Of The South China Sea Arbitration –before – An Arbitral Tribunal Constituted Under Annex VII To The 1982 United Nations Convention On The Law Of The Sea, –between– The Republic Of The Philippines –and– The People’s Republic Of China, Award, 12 July 2016, <http://www.pcacases.com/pcadocs/PH-CN%20-%2020160712%20-%20Award.pdf>. (erişim tarihi 1.10.2016). (The South China Sea Arbitration Award).

International Court of Justice, Maritime Delimitation in the Caribbean Sea and the Pacific Ocean (Costa Rica v. Nicaragua and Land Boundary in the Northern Part of Isla Portillos, 2 February 2018, <http://www.icj-cij.org/files/case-related/157/157-20180202-JUD-01-00-EN.pdf> (erişim tarihi 16.02.2018). (Costa Rica–Nicaragua).

Birleşmiş Milletler Yayını:

The Law of the Sea Regime of Islands, Legislative History of Part VIII (Article 121) of the United Nations Convention on the Law of the Sea, Office for Ocean Affairs and the Law of the Sea, United Nations, New York, 1988.